

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בפני: כב' השופט הבכיר, צבי סגל

בעניין: מדינת ישראל

ע"י ב"כ עורכות הדין טל וייסמן ורים בראנסה
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)**המאשימה**

- נ ג ד -

1. ד"ר יעקב מרגולין

ע"י ב"כ עורכי הדין עופר ברטל ו/או שירי שרף

2. נעמה דוקשיצקי עמנואל – עניינה הסתיים

ע"י ב"כ עורכי הדין נדב העצני ו/או עדי ברנר ו/או עידן מילר

3. ד"ר דניאל מאיר

ע"י ב"כ עו"ד איתן פלג

4. דנה בן מאיר

ע"י ב"כ עורכי הדין יעקב קמר ו/או מירב זמיר

5. סמיון פיינשטיין – עניינו הסתיים

6. גסאן אבו אליפלאט – עניינו הסתיים

7. חוסאם יאסין – עניינו הסתיים

8. איגור לוגבינסקי – עניינו הסתיים

ע"י ב"כ עו"ד אלי כץ

9. עבד רזאק – עניינו הסתיים

ע"י ב"כ עורכי הדין רפי גלס ו/או גדי עמרני

הנאשמים

מיני-רציו:

* בית המשפט גזר את דינם של הנאשמים – מנהל בית הפסיכיאטרי "איתנים", מנהל מחלקת ההמשך בבית החולים והאחות בראשית במחלקה זו – לאחר שהורשעו בעבירות שעניינן התעללות במטופלים. נפסק, בין השאר, כי המעשים, לגביהם הוכח כי נעשו בידי הנאשמים, או שנעשו, בגין מחדליהם, בהצטברם יחד, ובעומדם כל אחד בפני עצמו, מהווים מסכת קשה של התנהגויות. מכלול העבירות שביצעו הנאשמים הפרו ברגל גסה את כבוד החוסים, את זכותם לכבוד ולפרטיות, תוך חילול האוטונומיה וצלם האדם שלהם.

* עונשין – ענישה – עקרון ההלימה

* עונשין – ענישה – מתחם הענישה

הנאשמים 1,3 ו-4 – מנהל בית הפסיכיאטרי "איתנים", מנהל מחלקת ההמשך בבית החולים והאחות בראשית במחלקה זו – הורשעו לאחר ניהול הוכחות, בביצוע עבירות התעללות: הנאשם 1 מנהל בית החולים שדיווח בצורות שונות על אירועים שונים שהתרחשו במחלקה, אך לא טרח, כפי שנדרש ממנו, לחקורם כדבעי ולמגרם במידה המתבקשת; הנאשם 3 הורשע באישומים שונים בביצוע עבירות התעללות ובעבירה של הזנחת חסר ישע, בגין מסכת עובדות קשות וביחס לחוסים שונים; הנאשמת 4 הורשעה בעבירות קשות של התעללות בחוסים חסרי ישע והזנחת מושגחים.

בית המשפט פסק כלהלן:

העבירות בהן הורשעו הנאשמים הן קשות ומעיקות ביותר, איש איש על פי חלקו ואחריותו. חומרת העבירות נובעת ראש לכל מזהותם של הסובייקטים מושאי העבירות – חוסים חסרי ישע באחת המחלקות הקשות, אם לא הקשה ביותר, בארץ.

חוסים אלה נטולי יכולת להגיב, להגן על עצמם, לומר, לזעוק, את שוועתם ואת שחווים הם על כל שנעשה בהם, בגופם ובנפשם. אין המדובר באנשים בני שיח המתקשרים כדבר שבשגרה והיכולים להגיב לכואב ולמציק להם.

אין לפנינו נאשמים "רגילים", כאלה הפוקדים את אולם בית המשפט חדשות לבקרים, בכללם אנשים ונשים, שחלקם איתרע מזלם, לעתים בשל נסיבות חיים קשות ומקפחות, נסיבות כלכליות קשות, ואולי אף חברתיות או משפחתיות.

אין ספק, כי המעשים, לגביהם הוכח כי נעשו בידי הנאשמים, או שנעשו, בגין מחדליהם, בהצטברם יחד, ובעומדם כל אחד בפני עצמו, מהווים מסכת קשה של התנהגויות. חסרי הישע בבית החולים איתנים, במחלקה המדוברת, היו בדרגת התפקוד הנמוכה ביותר של חסרי ישע. האמור בהכרעת הדין מעלה את חומרת מעשיהם של כלל הנאשמים.

על פי עקרון ההלימה, על בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם. בעשותו כן, על בית המשפט להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

בהתאם לתיקון יש לבחון תחילה את הערך המוגן שנפגע מביצוע העבירה. בעניינינו, הערכים המוגנים שנפגעו בגין ביצוע של העבירות בגדרן הורשעו כל הנאשמים באישומים השונים, הזנחת מושגחים, התעללות בחוסה חסר ישע ושימוש פסול באמצעי כפייה, הם ערכים הנוגעים להגנה על כבודו וחירותו של האדם, רוחו, רוחותו, פרטיותו והאוטונומיה על גופו. מכלול העבירות שביצעו הנאשמים הפרו ברגל גסה את כבוד החוסים, את זכותם לכבוד ולפרטיות, תוך חילול האוטונומיה וצלם האדם שלהם.

האישומים השונים, מציגים מסכת קשה של התנהגויות החותרות תחת בסיס עקרונות היסוד האוניברסאליים הנוגעים לחובה להגן על החולה החלש שבחברה, וכן עומדים בניגוד ובסתירה לאינטואיציות רגשיות אנושיות ראשוניות של רחמים על מוכי גורל דוגמת אלה שאושפזו במחלקת ההמשך בבית חולים "איתנים".

במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם את מעשה העבירה, יש להתחשב לא רק בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה אלא גם במידת הפגיעה בו. משמעות בדיקת המידה היא בחינת עוצמת הפגיעה שבה נפגעו הערך או

הערכים החברתיים המוגנים עת בוצעו העבירות בידי הנאשמים. מכל האישומים דנן עולה חומרתה היתירה של הפגיעה.

המדובר כאמור בחוסים קשים ששם המחלקה בה הם מאושפזים לא מעיד שהוא זה על העתיד הצפוי להם, ההמשך מהם והלאה, והם נדונו ברובם לחיי אשפוז פסיכיאטרי לכל ימי חייהם, נטולי יכולת לתפקד במרחב הציבורי הסטנדרטי. והנה דווקא, אלה נקרו בדרכה של קבוצת מטפלים שפעלו כפי שפעלו באצטלה של טיפול שנועד לאפשר את המשך חייהם לעתיד.

מדיניות הענישה הנהוגה הינה מרכיב שלישי שיש להתחשב בו בעת קביעת מתחם העונש. העונש המרכיב הקבוע בחוק אינו משקף תמיד את המצב בפועל ביחס לענישה של עבירה זו או אחרת, ולכן העונש הסטטוטורי אינו המקור היחיד לבדיקת הענישה הנהוגה.

באשר לנאשם 1, לא ניתן לומר כי במקרה זה היה תכנון שקדם לביצוע העבירה, אלא מדובר בהתנהלות מחדלית של הנאשם שידע על המתרחש, גם אם לא את מלוא הנתונים, במחלקת ההמשך בבית החולים הנתון תחת ניהולו, ולא עשה את הנדרש ממנו כדי למנוע את המשך התרחשות הדברים הקשים במחלקה.

עבירת הזנחת מושגחים יסודה במחדל, וכך אף מתוארת עשייתו, או ליתר דיוק, היעדר עשייתו של הנאשם ביחס למידע שקיבל, ושאליו נחשף. מושג התכנון במונח זה אינו אינהרנטי למעשי הנאשם ולעמדתו הפסיבית אל מול הצוות המטפל ושטף הדיווחים שהגיעו אליו.

מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם זה, לגבי שני האישומים, נע בין עונש של של"צ, עליו המליץ שירות המבחן, לבין עונש של 9 חודשי מאסר. נאשם 3 הורשע בעבירות של התעללות, בעבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה ובעבירה של הזנחת מושגחים. מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם זה, לגבי כל אחד משבעת האישומים בעבירת ההתעללות, נע בין 3 חודשי מאסר לריצוי, בעבודת שירות, לבין 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל. נאשמת 4 הורשעה בעבירות התעללות, בעבירה של הזנחת מושגחים ובעבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה.

מתחם העונש ההולם בעניינה של נאשמת זו, לגבי כל אחד מהאישומים בעבירת ההתעללות, נע בין 9 לבין 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בפני: כבוד השופט הבכיר, צבי סגל

בעניין: מדינת ישראל

ע"י ב"כ עורכות הדין טל וייסמן ורים בראנסה
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

- נ ג ד -

1. ד"ר יעקב מרגולין

ע"י ב"כ עורכי הדין עופר ברטל ו/או שירי שרף

2. נעמה דוקשיצקי עמנואל – עניינה הסתיים

ע"י ב"כ עורכי הדין נדב העצני ו/או עדי ברנר ו/או עידן מילר

3. ד"ר דניאל מאיר

ע"י ב"כ עו"ד איתן פלג

4. דנה בן מאיר

ע"י ב"כ עורכי הדין יעקב קמר ו/או מירב זמיר

5. סמיון פיינשטיין – עניינו הסתיים

6. גסאן אבו אליפלאה – עניינו הסתיים

7. חוסאם יאסין – עניינו הסתיים

8. איגור לוגבינסקי – עניינו הסתיים

ע"י ב"כ עו"ד אלי כץ

9. עבד רזאק – עניינו הסתיים

ע"י ב"כ עורכי הדין רפי גלס ו/או גדי עמרני

הנאשמים

גזר דין בעניינם של נאשמים 1, 3 ו-4

1. נאשמים 1, 3 ו-4 - מנהל בית החולים הפסיכיאטרי "איתנים", מנהל מחלקת

ההמשך בבית החולים והאחות הראשית במחלקה זו (בהתאמה) - הורשעו לאחר ניהול

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

הוכחות, בביצוע עבירות, איש איש על פי חלקו, על פי מידת מעשיו או מחדלו ועל פי מידת אחריותו, כלהלן:

באישום הראשון – הורשע נאשם 1 בעבירה של הזנחת מושגחים, לפי סעיף 362 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק");

באישום השלישי - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק; נאשמת 4 זוכתה באישום זה מעבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה, לפי סעיפים 34 ו-44 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (להלן: "חוק הטיפול")

באישום הרביעי - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק;

באישום החמישי - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק; נאשמת 4 זוכתה מעבירה של תקיפת חוסה חסר ישע וגרימת חבלה חמורה, לפי סעיף 368(ב) לחוק;

באישום השישי - זוכו נאשמים 3 ו-4 מכל העבירות שיוחסו להם בגדרו, היינו, מעבירה של התעללות בחסר ישע לפי סעיף 368 סיפא לחוק; וביחס לנאשם 3 - גם מהפרת חובת דיווח לפי ס' 368(ב) לחוק;

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

באישום השביעי – הורשעה נאשמת 4 בעבירה של התעללות בחסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק, וזוכתה מעבירה של תקיפת חוסה חסר ישע וגרימת חבלה חמורה, לפי סעיף 368ב(ב) לחוק. נאשם 3 זוכה באישום זה מעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק ;

באישום השמיני - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק ;

באישום התשיעי - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק ;

באישום העשירי - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק ;

באישום האחד-עשר - הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק, ובעבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה, לפי סעיפים 34 ו-44 לחוק הטיפול ;

באישום השנים-עשר - הורשעו נאשמים 1 ו-3 בעבירה של הזנחת מושגחים, לפי סעיף 362 לחוק ;

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

באישום השלושה עשר - זוכתה נאשמת 4 מעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק, והורשעה בעבירה של הזנחת מושגחים, לפי סעיף 362 לחוק.

2. בהכרעת הדין פורטו בהרחבה המחדלים, כמו גם המעשים, שבוצעו כלפי החוסים השונים. להלן אשוב ואזכיר, זו הפעם אך בתמצית, את אותם מחדלים ומעשים בהם הורשעו הנאשמים:

במסגרת אישום 1 הורשע נאשם 1 בעבירה של הזנחת מושגחים, זאת בגין מודעותו לגילויי אלימות כלפי חוסים במחלקת ההמשך (החל מתחילת שנת 2003), וידיעתו, באמצעות מכתב שקיבל מאחד העדים ובאמצעות דו"ח מוועדת בדיקה שמינה (דו"ח מריאל), על הגבלות קשות ומדיניות ענישה קשה ואכזרית כלפי חוסים, במועדים שהוכחו ונקבעו בגדר ההכרעה. חרף העובדה שקיבל באופנים שונים תלונות חוזרות ונשנות על הפעלת אלימות כנגד החוסים במחלקה, לא נקט נאשם 1 באמצעים סבירים לפי הנסיבות, כגון: בדיקות, פיקוח או ביקורים קבועים במחלקה, ולא דאג כי יבוצעו שינויים בהתנהלותה, לרבות שינוי דרכי הטיפול והחלפת כוח אדם.

במסגרת אישום 3 הורשע נאשם 3 בגין מודעותו להנחיות שהונהגו במחלקה כלפי החוסה י"ו. הוא ראה את פלקט מדיניות הענישה שהיה תלוי במחלקה כשהוא גלוי לעין, ידע כי ההוראות שכתובות בו מיושמות יום-יום במשך חודשים ארוכים במחלקה שבניהולו, ואף על פי כן לא עשה דבר לביטולן של הוראות אלו. בכלל ההוראות שבהן נמצא נאשם 3 אחראי, אזכיר את האיסור שחל על י"ו לנדנד את גופו, את האיסור שחל

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

עליו לדבר ואת חיובו לאכול על הרצפה את האוכל שניתן לו (כאמור בפסקה 305 בהכרעת הדין).

נאשמת 4 הורשעה אף היא בגדר אישום זה בביצוע עבירת התעללות, בכך שאסרה או הורתה לאסור על י"ו לדבר, הצמידה או הורתה להצמיד חפצים לגבו, מתוך כוונה למנוע ממנו לנדנד את גופו קדימה ואחורה; הושיבה או הורתה להושיבו לאכול על רצפת חדר האוכל; דיברה אליו או הורתה לדבר אליו כאל תינוק; הטילה עליו או הורתה להטיל עליו עבודה רבה נוספת כעונש על כך ש"חלם" בחדר העבודה, ועוד.

יוער, כי בכתב האישום יוחסו לנאשמים 3 ו-4 הוראות ומעשים נוספים ביחס לחוסה י"ו. עם זאת, חלק מהמעשים לא הוכח, ולגבי חלק אחר נמצא כי אלה אינם מהווים התעללות כאמור.

במסגרת אישום 4 הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע. נאשם 3 הורשע בגין כך שידע כי א"א סובל מהתקפים קשים מבלי שניתן לו כל טיפול, זאת בניגוד להמלצתו הטיפולית לפיה, בשעת התקף יש לבודדו לפרק זמן של עד מחצית השעה לכל היותר, ואם ההתקף אינו חולף מעצמו בפרק זמן זה, או אז קמה חובה מיידית להזעיק רופא על מנת לסיים את ההתקף. הוכח, כי נאשם 3 למד מ"הרפורטים" הרבים כי הוראתו הנ"ל איננה מיושמת, אך בחר להתעלם מכך ולא פעל לאכיפת הוראותיו הטיפוליות. הנאשם גם לא הבהיר באופן חד-משמעי לאנשי הצוות, ולנאשמת 4 בפרט, כי דרך פעולתם אינה מקובלת עליו. במחדלו האמור אפשר לנאשמת 4 ולאנשי הצוות האחרים לבודד את א"א בשעת התקף למשך פרקי זמן ארוכים ביותר, ללא

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

קבלת טיפול, שוב ושוב, כפי שאמנם אירע בפועל. בגין אי-התערבותו התאפשר מצב חמור ומכמיר לב, שבו א"א היה נתון בהתקפים קשים במשך שעות ארוכות ללא התערבות רפואית, תוך שהוא נחבל וניזוק, פוצע את עצמו, סובל, כואב ומשקיע מאמץ גופני רב, כמתואר בהרחבה בגדר ההכרעה.

נאשמת 4 הורשעה בכך שהורתה לאנשי הצוות שלא להתייחס להתקפים של א"א, לא לטפל בהם ולא להעניק לו את תשומת הלב הראויה. כתוצאה מכך, נותר א"א במשך שעות ארוכות במצב המתואר לעיל - כל זאת בידיעתה המלאה.

במסגרת אישום 5 הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע. הרשעתו של נאשם 3 בעבירה זו נובעת מכך שעל אף ידיעתו כי החוסה יו"ש סובל מבעיה נוירולוגית, הוא נמנע מלהבהיר לאנשי הצוות את מצבו הרפואי, ולא פעל כדי לשנות את הוראותיה של נאשמת 4 שלא להושיט לו סיוע בהליכה. נאשם 3 היה גם מודע למדיניות הנקוטה במחלקה לגבי אי הגשת עזרה ל-יו"ש, ואף שההנחיה הייתה מנוגדת לדעתו הוא לא עשה דבר להפסיקה. במחדליו אלה תרם הנאשם לגרימת סבל רב ולפציעות פיזיות לחוסה יו"ש כתוצאה מנפילותיו התדירות.

נאשמת 4 הורשעה בעבירה זו בגין כך שאסרה על אנשי הצוות לעזור ל-יו"ש בהליכה, מאחר שלדעתה מדובר היה במניפולציה התנהגותית מצד החוסה, קרי, נפילתו הייתה מכוונת, מעין "הצגה" לשם השגת תשומת לב. הנאשמת חזרה ואמרה לאנשי הצוות, כי מבחינתה יו"ש יכול ליפול "גם חמישים פעם", ובלבד שבכך הוא גם ילמד ללכת. כתוצאה ממדיניות זו נפל יו"ש פעמים רבות ונחבל בראשו ובגבו. הנאשמת 4

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

הורשעה גם בגין העובדה שמנעה מאנשי הצוות לסייע ל-יו"ש באכילה ושתייה, על אף בעיותיו הנורולוגיות בגפיו העליונות שהקשו עליו לתפקד באופן עצמאי.

שני הנאשמים הורשעו בעבירה דנא, גם בגין התנגדותם לספק ל-יו"ש כסא גלגלים או קסדה להגנה מפני הנפילות הרבות שנפל, וזאת למרות קשיי ההליכה מהם הוא סבל, והפגיעות הפיזיות והנפשיות שספג עקב כך, ועל אף שבקשה לקבלת אביזרים כאמור הועלתה מצד אנשי הצוות.

במסגרת אישום 6 זוכו נאשמים 3 ו-4 מהמיוחס להם: נאשמת 4 - מסעיף האישום שייחס לה התעללות באמצעות מתן הוראה לאנשי הצוות כי על החוסה י"ש לאכול כשידיו קשורות, ובהתאם לכך האכיל איש צוות את י"ש כשידיו קשורות לגופו. היא גם זוכתה מהאשמה שיוחסה לה בדבר האכלתו של י"ש בעירוס, לעתים תוך כדי אילוצו לאכול חרף היעדר רצונו, והאכלתו באוכל שירק מפיו. נאשם 3 זוכה מסעיף האישום שייחס לו מודעות להוראות אלו, כמו גם לאופן ההתנהלות כלפי י"ש, והיעדר פעולה מצידו לשינוי ההוראות או להפסקת המעשים.

במסגרת אישום 7 הורשעה נאשמת 4 בעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע, בגין סירובה להכניס את החוסה י"י בשעת התקפים במהלכם הוא פגע בעצמו והטיח ראשו בקיר, לחדר הבידוד המרופד, לפי שסברה כי יש בכך כדי להוות קבלת "פרס" מבחינתו של י"י על התנהגותו. נאשם 3 זוכה מעבירת התעללות שיוחסה לו באישום זה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

במסגרת אישום 8 הורשעו נאשמים 3 ו-4 בביצוע עבירת התעללות בחוסה חסר ישע, בכך שידעו על הנוהג של אנשי צוות לגזור את בגדיו של ש"ע והלבשתו בבגדיו הקרועים כעונש בגין התנהגויותיו שנתפסו בעיניהם כבלתי ראויות. רכיב נוסף בהרשעתם נגע להעסקתו במטלות שונות משך שעות ארוכות ורבות על חשבון זמן מנוחתו, או על חשבון הזמן בו היה אמור לאכול את ארוחותיו.

במסגרת אישום 9 הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירת התעללות בחוסה חסר ישע, בגין ההנחיה להותיר את החוסה א"ק לבוש בבגדים ספוגי שתן ולא להחליפם, זאת משך פרקי זמן ארוכים. שני הנאשמים זוכו מסעיפי האישום המתייחסים להנחיה לסגור את החוסה א"ק בחדר העבודה, להעמידו בתוך "כלוב" או מתקן, וכן מהאישום המתייחס להנחיה להלבישו בפיגי'מה.

במסגרת אישום 10 הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירת התעללות בחוסה חסר ישע: נאשמת 4 - בגין ידיעתה אודות הנוהג להכניס את החוסה פ"ב מתחת לספסל, ויישומו בעצמה; ואילו נאשם 3 הורשע בעבירה זו בשל ידיעתו על כך והימנעותו מלהורות על הפסקת נוהג זה.

במסגרת אישום 11 הורשעו נאשמים 3 ו-4 בעבירת התעללות בחוסה חסר ישע: נאשמת 4 - בגין ידיעתה על הנוהג של אנשי צוות ללחוץ את גופו של החוסה ז"ש לקיר בעזרת שולחן, בגין ביצוע מעשים אלה בעצמה, ובגין הנחייתה להציק לחוסה ז"ש. נאשם 3 הורשע בגין ידיעתו על איומים בשפיכת מים על החוסה ז"ש. השניים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

הורשעו גם בעבירה לפי ס' 44(ג) לחוק הטיפול, היינו: שימוש פסול באמצעי כפיה, מאחר שהחוסה ז"ש בודד שלא על פי התנאים הקבועים בחוק הטיפול.

במסגרת אישום 12 הורשעו נאשמים 1 ו-3 בעבירה של הזנחת מושגחים, בגין העובדה שידעו על ההוראה לסגור את החוסה אש"ק במחסן קטן נטול חלון, ללא אוורור או פתח חיצוני כלשהו, למעט צוהר קטן בדלת שפנה לעבר המחלקה. המחסן היה ריק לחלוטין, למעט מזרן, ולעתים קרובות עשה אש"ק את צרכיו בפינת החדר. חרף ידיעתם על התנאים התת-אנושיים בהם שהה אש"ק, לא פעלו הנאשמים באמצעים סבירים לשינוי פני הדברים, איש איש לפי מידת אחריותו והיקף סמכויותיו.

במסגרת אישום 13 הורשעה נאשמת 4 בעבירה של הזנחת מושגחים, בגין מודעותה ליישום ההנחיה לפיה נהגו אנשי צוות מחלקת ההמשך להעניש את ר"א ולא להחליף את בגדיה שעה שעשתה בהם את צרכיה, אך זוכתה מעבירה של התעללות בחוסה חסר ישע שיוחסה לה בגדר אישום זה.

ראיות הצדדים לעונש

3. מטעם המאשימה לא הובאו ראיות לעונש בעניין מי מהנאשמים.
4. מטעם **נאשם 1** העיד ד"ר בועז לב, מנכ"ל משרד הבריאות בתקופה הרלבנטית. ד"ר לב עמד על אופיו הנוח והלבבי של נאשם 1, על מקצועיותו הרבה כרופא, ועל תרומתו הרבה לעולם הרפואה בכלל, ולתחום הפסיכיאטריה בפרט.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

5. מטעם **נאשם 3** העיד ד"ר יעקב לרנר, מומחה לפסיכיאטריה, מנהל בית החולים "איתנים" בין השנים 1985 ו-2001, המשמש כיום כראש מכון מחקר בתחום זה. ד"ר לרנר העיד על מקצועיותו הרבה של נאשם 3, על יחסו החם לחולים שהיו בטיפולו, ועל האמפתיה הרבה שחש כלפיהם.

בנוסף, העידה גב' תמר בן דוד יונה, פעילה באלו"ט, אגודה התומכת במשפחות לילדים אוטיסטים ואם לילד אוטיסט. העדה סיפרה על עזרתו הרבה של נאשם 3 בטיפול בבנה, כמו גם בילדים רבים אחרים, על יחסו החם לפונים אליו ועל הכבוד הרב שרחש למטופליו.

עדה נוספת, גב' תרצה ורצבורגר, הכירה את נאשם 3 במסגרת עבודתה בבית ספר לילדים אוטיסטים. בעדותה, פרשה גב' ורצבורגר בהרחבה את משנתו החינוכית-טיפולית של נאשם 3, אליה נחשפה משך שנים רבות בהן עבדה בבית הספר, ולפיה יש לטפל ולהרגיע את המטופלים בדרך מכובדת עד כמה שניתן, לרבות באמצעות טיפול תרופתי במינונים נמוכים. עוד העידה על האמון הרב שרחשו המערכת הטיפולית ומשפחות המטופלים כלפי נאשם 3, ועל נכונותו הרבה לעזור למטופליו ולבני משפחותיהם בכל שעה משעות היממה.

גם מר שי ליפשיץ, מנהל גנים משלבים ושיקומיים לילדים אוטיסטיים ואב לילד אוטיסט, העיד ברוח זו, ואף כינה את נאשם 3 כ"נקודת האור" בתחנות הקשות בחיי בני משפחתו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

6. מטעם **נאשמת 4** העיד אחיה, ד"ר דוד בן מאיר, על אופייה העדין והנוח. לדבריו, מאז ילדותה התאפיינה נאשמת 4 בנתינה לבעלי חיים ולבני אדם, ומהיכרותו האישית עמה, כמו גם עם עולם הרפואה, נראה לו כי המעשים בהם הורשעה בוצעו בתום לב, מחוסר ידע והכשרה מתאימה וכתוצאה ממניעים טיפוליים טהורים.

בן זוגה של נאשמת 4, מר אביה שוהם, העיד על הקושי הרב שהיה מנת חלקה של הנאשמת, משפחתה ושלושת ילדיהם הקטנים, מאז חשיפת הפרשה. לדבריו, שליחתה של הנאשמת למאסר תהווה "מכת מוות" למשפחתם ולילדיה ותפגע קשות בפרנסתם.

עדויות נוספות מטעמה של נאשמת 4 נשמעו מפי גבי שגית גפני, אחות בבית החולים "איתנים", ומפי גבי דרורה בן יוסף, שעבדה לצידה של נאשמת 4 בשנותיה כמורה לאנגלית לעולים חדשים מאתיופיה. שתיהן העידו על מסירותה הרבה של הנאשמת לעבודתה, על אהבתה למטופליה ולתלמידיה, על סבלנותה הרבה ועל אופייה הנוח לבריות.

רקע כללי אודות הנאשמים ותסקירי שירות המבחן

7. **נאשם 1**, יליד 1949, נשוי, אב לשלושה ילדים בוגרים וסב לשני נכדים, בוגר בית הספר לרפואה ובעל התמחות בתחום הפסיכיאטריה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

על פי התרשמות שירות המבחן, נאשם 1 הינו אדם בעל רמת תפקוד גבוהה ביותר, שמילא לאורך חייו תפקידים מהותיים ומוערכים בעולם הרפואה, תוך השקעת מאמצים והתקדמות. עוד צוין בתסקיר, כי ניכרת אצל הנאשם יכולת הסתגלות ומעברים גמישים בין תפקידיו, תוך גילוי יציבות והתמדה במסגרות חייו השונות. לצד כל אלה צוין, כי בעקבות חשיפת הפרשה הושעה נאשם 1 מתפקידו, ומשנת 2007 חדל לכהן בכל תפקיד מקצועי, לרבות בהוראת תלמידי רפואה, או חברות בוועדות שונות. הנאשם הביע חשש, כי בעקבות ההרשעה בהליך הפלילי יישלל רישיונו לעסוק ברפואה, וינקטו נגדו צעדים משמעותיים שונים.

ביחס לעבירות בהן הורשע, צוין בתסקיר כי נאשם 1 מתקשה לקבל לגביהן אחריות, ותחושתו הינה כי הרשעתו של מנהל בית חולים בהליך פלילי, בשל מעשים שבוצעו על ידי אחרים, הינה חסרת תקדים. עורכת התסקיר הוסיפה וציינה, כי הנאשם חש שעשה כל שביכולתו כדי למנוע מעשים כגון אלה שבוצעו במחלקת ההמשך.

התרשמותה של עורכת התסקיר הינה, כי להתמשכות ההליכים הפליליים בעניינו של נאשם 1 הייתה השפעה רבה על חייו האישיים והמקצועיים. להערכתה, תפגע הרשעתו ביכולתו להשתלב בחזרה בעבודה במסגרות ציבוריות.

8. בהתייחס לאמור, המליץ שירות המבחן על עונש של שלי"צ בהיקף של 220 שעות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

9. **נאשם 3**, יליד 1952, נשוי ואב לשלושה ילדים בוגרים, הינו בוגר בית הספר לרפואה ובעל התמחות בתחום הפסיכיאטריה. בתחום זה הוא בחר לעסוק בשל מחלתה של אחותו הצעירה, שאובחנה כסובלת מתסמונת דאון.

התרשמות עורכת התסקיר הינה, כי על רקע חוויות ילדותו, כפי שפורטו בהרחבה בתסקיר, מגלה נאשם 3 קושי להתמודד עם קונפליקטים ועימותים, ומנסה ככל יכולתו "להיות בסדר עם כולם", כאשר דפוס זה הכתיב גם את מערכת היחסים המקצועית שהייתה בינו לבין נאשמת 4. עוד צוין, כי נאשם 3 מצוי במשבר נפשי קשה נוכח הרשתות בגין פגיעה והתעללות במטופליו, להם רחש דאגה רבה, וחש מחויב לשלומם ורווחתם.

באשר לעבירות בהן הורשע, הביע הנאשם יחס אמביוולנטי: מחד גיסא, חש כאב וצער בגין המעשים שבוצעו במחלקה בראשותו; מאידך גיסא, הביע קושי לקבל אחריות על מעשים שבוצעו במחלקה ושעליהם כלל לא ידע, וציין כי נוכח מורכבות הנושא, בעיקר בכל הקשור לקשיים הכרוכים בטיפול בחוסים, נקיטת אמצעים מסוימים, גם אם אלה נראים חריגים, הינה הדרך הנכונה לטפל בהם ולגרום להרגעתם, ובכל מקרה אין מדובר בהתעללות בהם.

גם ביחס לנאשם זה התרשם שירות המבחן, כי ניהול ההליך הפלילי השפיע עליו קשות וכי הסיכון שיבצע עבירות דומות בעתיד אינו רב.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

על יסוד עברו הנקי של נאשם 3, התנהלותו הנורמטיבית הכללית ותרומתו לחברה, ונוכח ההתרשמות כי השתת מאסר בפועל תעמיק את השבר הנפשי בו מצוי הנאשם, המליץ שירות המבחן להימנע מהשתת עונש של מאסר לריצוי בפועל, וחלף זאת המליץ להשית עליו עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות, בנוסף למאסר מותנה.

10. בעניינה של נאשמת 4, לא התבקש, וממילא גם לא נערך תסקיר מטעם שירות המבחן.

תמצית טענות הצדדים

11. **באת כוח המאשימה**, עו"ד וייסמן-בן שחר, עמדה על חומרת המעשים בהם הורשעו הנאשמים ועל החשיבות הציבורית הרבה בבירור הפרשה ובמיצוי הדין עמם. אף שהכירה בכך שהמעשים בהם הורשעו הנאשמים לא בוצעו מתוך מטרה להתעלל או לפגוע בחוסים, אלא מתוך אדישות וקהות חושים, לטעמה אין בכך כדי להקל מחומרתם הרבה.

בעניינו של נאשם 1, הציעה באת-כוח המאשימה להתייחס לכלל המעשים שיוחסו לו ושבגינם הורשע, כאל אירוע אחד לצורך קביעת המתחם העונשי ההולם; ואילו לגבי נאשמים 3 ו-4 עתרה להתייחס לכל אחד מהאישומים בהם הורשעו כאל אירוע נפרד.

באת-כוח המאשימה עמדה בהרחבה על השיקולים העומדים ביסוד מתחם העונש ההולם, כמו גם על העונש המתאים אותו יש לדעתה להטיל על כל אחד

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

מהנאשמים. במסגרת זו טענה, כי חלוף הזמן הרב מאז ביצוע המעשים אינו יכול להוות טעם לקולא, שכן תחילה נעשה ניסיון לברר את הנסיבות לעומקן, ולאחר מכן התנהל ההליך המשפטי במשך מספר שנים, נוכח ריבוי הנאשמים והיקף המעשים שיוחסו להם בכתב האישום.

12. בעניינו של נאשם 1, עתרה באת-כוח המאשימה לקבוע בגין כל מקרי הזנחת המושגחים בבית החולים שנכללו בגדר שני האישומים בהם הוא הורשע, מתחם עונש אחד שינוע בין מספר חודשי מאסר לשנתיים מאסר לריצוי בפועל, וכן מאסר מותנה.

13. בעניינו של נאשם 3, ביקשה באת-כוח המאשימה לקבוע ביחס לכל אחד מהאישומים בהם הורשע בעבירת התעללות (אישומים 3-5, 8-11), מתחם עונשי שינוע בין מספר חודשי מאסר לריצוי בפועל לבין 15 חודשי מאסר; וביחס לאישום 12 (הזנחת מושגחים), ביקשה לקבוע מתחם עונשי שינוע בין מאסר מותנה לבין 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

14. בעניינה של נאשמת 4, ביקשה באת-כוח המאשימה לקבוע מתחם זהה למתחם שייקבע בעניינו של נאשם 3 (היינו, בין מספר חודשי מאסר לריצוי בפועל לבין 15 חודשי מאסר, כאמור), זאת ביחס לכל אחד מהאישומים בהם היא הורשעה בעבירת התעללות (אישומים 3-5, 7-11). ביחס לאישום 13, בו הורשעה בהזנחת מושגחים, ביקשה באת-כוח המאשימה לקבוע גם כן מתחם שינוע בין מאסר מותנה לבין 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

15. נוכח ההסכמה אליה הגיעה מדינת ישראל עם בני משפחות החוסים, לפיה ישולם להם סך של 4.5 מיליון ש"ח כפיצוי עבור הנזקים שנגרמו לחוסים במחלקה, הודיעה באת-כוח המדינה, בתשובה לשאלת בית המשפט, כי היא חוזרת בה מבקשתה המקורית וכי אינה מבקשת לחייב את הנאשמים בגדר ההליך דנא בפיצוי המתלוננים, וממילא גם לא הוריתי על תשלום פיצויים כאמור.

16. **עו"ד ברטל, ב"כ נאשם 1**, עמד בהרחבה על נסיבותיו האישיות של מרשו, על הפגיעה הרבה שנגרמה לו כתוצאה מהגשת כתב האישום ומניהול ההליך הפלילי נגדו, שנמשך מספר שנים, והדגיש כי אחריותו של נאשם זה למעשים שבוצעו בבית החולים התמצתה בהזנחת המושגחים נוכח עצימת העיניים בפני מערכת הטיפול שנקטה, ולא כללה מודעות ברורה למעשי ההתעללות שבוצעו בהם. עו"ד ברטל שב והפנה לעניינו של ד"ר אברמוביץ, סגנו של נאשם 1, כפי שפורט בהרחבה בגדר הכרעת הדין, ואף טען כי מאחר שזו לה הפעם הראשונה בה עומד מנהל בית חולים לדין, ומורשע בעבירה פלילית של הזנחת מושגחים, ראוי לנקוט לגביו זהירות רבה בעת גזירת העונש. על יסוד האמור, עתר עו"ד ברטל, סנגורו המלומד של נאשם 1, להקל בעונשו של נאשם 1, ולגזור עליו, למירב, עונש של של"צ, בצירוף קנס ומאסר מותנה.

17. **עו"ד פלג, ב"כ נאשם 3**, הצטרף לדברי עו"ד ברטל. לדבריו, אף שנאשם 3 הורשע בעבירות ההתעללות, אין לנתק את המלים מהקשרן ואין לשכוח את הנסיבות בהן בוצעו המעשים, כאשר אף בהכרעת הדין נקבע כי עמדתו המקצועית של נאשם זה הייתה כי הטיפול בחוסים ננקט לשם תכלית חיובית וכדי להועיל להם. באשר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

לשיקולי הענישה, טען עו"ד פלג כי נוכח אישיותם של המעורבים בפרשה, רופאים ואחיות נורמטיביים, אין צורך בהשתתפות ענישה מחמירה כדי להשיג את מטרת הרתעת היחיד, ודי בהשתתפות מאסר מותנה, המהווה, לשיטתו, עונש הולם בגין כלל האירועים בהם הורשע נאשם 3.

18. גם ב"כ נאשמת 4, עו"ד קמר, טען בהרחבה אודות נסיבות ביצוע המעשים. לדידו, כל שיטות הטיפול ננקטו על ידי נאשמת 4 בתום לב, עת סברה באמת ובתמים כי השיטות שהיא מנהיגה במחלקה, או אימוצן של שיטות שהיו קיימות עוד טרם זמנה, מועילות לחוסים. לא זו אף זו, גורמים רבים נוספים במחלקה פעלו באותה דרך, אך לא הועמדו כלל לדין, או שהועמדו לדין ונגזרו עליהם עונשים שהתמצו במספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. עו"ד קמר הוסיף וטען, כי ככל שנגרמו נזקים כתוצאה ממעשיה של נאשמת 4, הם לא הוכחו במידה הנדרשת, וממילא לא ניתן להעלות טענות בעלמא אודותם. בנוסף טען, בדומה לטיעוני ב"כ הנאשמים 1 ו-3, כי הרשעתה במיוחס לה מהווה מעין "תקדים משפטי", ומכאן שהעונש שיש להשית בעניינה צריך להיגזר באופן מתון. בנסיבות אלו, עתר לנהוג בנאשמת 4 במידת הרחמים, ולהשית עליה, למירב, עונש של מאסר מותנה.

במאמר מוסגר אציין, כי במסגרת סיכומיו לעונש העלה עו"ד קמר טענות רבות כנגד המעשים שיוחסו לנאשמת 4, אליהם כבר נכללה התייחסות נרחבת בגדר הכרעת הדין. מטבע הדברים, ובהעדר רלבנטיות לטענות אלו בהליך קא עסקינן, היינו – שלב הענישה, לא אפרטם במסגרת זו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

19. נאשמת 4 ניצלה את זכותה לומר את המילה האחרונה לבית המשפט. בדבריה, שנאמרו בהתרגשות רבה, מלווה מדי פעם בפרץ בכי, סיפרה הנאשמת בהרחבה על הסיבות שהביאו אותה לעבוד במחלקה הסגורה כאחות צעירה, על מסירותה לעבודה, על אהבתה הרבה לחוסים, על חפצה לעזור להם, ועל צערה הרב - מעומק לבה - על המעשים שביצעה, אותם באמת ובתמים תפסה כאפשרות הטיפולית הטובה ביותר עבור החוסים. היא הוסיפה וסיפרה על הקשיים שהיו מנת חלקה בשנים הרבות מאז נחשפה הפרשה, כמו גם על הפגיעה האנושה שתיפגע משפחתה אם תישלח לרצות עונש של מאסר בפועל.

20. דיון

מישהו נסה לגרד את הכתם מעל הקיר.
אבל הכתם היה כהה מדי (או להפך - בהיר מדי)
אם כך ואם כך - הכתם נשאר על הקיר.
אז שלחתי את הצבע, שימשח את הקיר בג'רק.
אבל הכתם היה בהיר מדי.
ושכרתי את הסיד, שיסיד את הקיר למשעי.
אבל הכתם היה כהה מדי.
אם כך ואם כך - הכתם נשאר על הקיר.
אז לקחתי סבון-מטבח ונסיתי לקרצף את הכתם מעל הקיר.
והסבין היתה תדה עד-כאב.
רק אתמול השחיו אותה.
ובכל זאת.
ואגרפתי גרזן והלמתי בקיר, אך הפסקתי בעוד מועד.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

אִינְנִי יוֹדֵעַ, מִדּוּעַ עָלָה לְפָתַע עַל דַּעְתִּי,
שֶׁהַקִּיר עָלוּל לְפּוֹל, אֲבָל הַכֶּתֶם בְּכָל זֹאת יִשְׁאַר.
אִם כֵּן וְאִם כֵּן - הַכֶּתֶם נִשְׁאַר עַל הַקִּיר.
וְכִשְׁהֶעָמִידוֹ אוֹתִי אֶל הַקִּיר, בְּקִשְׁתִּי לְעֵמֶד בְּסֻמוֹךְ לוֹ.
וְחִפְיִתִּי עָלָיו בְּחֻזָּה רַחֵב (מִי יוֹדֵעַ: אוֹלִי)
וְכִשְׁהִתִּיזוּ אֶת גְּבִי, נִגַּר דָּם רַב, אֲבָל רַק מִצַּד הַגֵּב.
יּוֹרִים.
וְאִנִּי כָּל-כֵּן הָאֶמְנָתִי, שֶׁהַדָּם יִכְסֶּה עַל הַכֶּתֶם.
מִטַּח-יָרִיּוֹת שְׁנֵי.
אִנִּי כָּל-כֵּן הָאֶמְנָתִי, שֶׁהַדָּם יִכְסֶּה עַל הַכֶּתֶם.
אִם כֵּן וְאִם כֵּן - הַכֶּתֶם נִשְׁאַר עַל הַקִּיר.

(דוד אבידן, הכתם נשאר על הקיר)

שירו של דוד אבידן "הכתם נשאר על הקיר", יש בו כדי לשקף מעט מן התחושות וההרהורים שעלו בי למשמע ומקרא חומרי התיק במהלך ניהולו.

"הכתם", כמאמרו של המשורר דוד אבידן המופיע בפתיחה, "נשאר על הקיר". למרות הניסיונות החוזרים ונשנים להעלימו, להכחידו, לסלקו, נותר הוא על ה"קיר", בלתי מחיק. "הכתם" יכול שיהיה "כתם" המעשים שנעשו בבני אדם חסרי ישע, במוסד שנחזה להיות מוסד "טיפולי", במחלקה מן הקשות הקיימות, המאכלסת בתוכה את הקשים שבחוסים, בהם אוחזות הקשות שבתופעות הגוף והנפש, כמו תסמונות האוטיזם והפיגור השכלי; לעתים בשילוב שתיהן, לעתים שילוב של שתיהן עם חוליים נוספים. אלה המנסים להסתירו במיני הסברים קטועים ומקוטעים, לא

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

צלחו בכך. הכתם דבק בהם ובמעשיהם. אך ייתכן גם לומר, כי "הכתם" הוא פתמנו אנו, שלנו, של החברה הישראלית בכללה, שמתוכה צמחו מעשים קשים, מכמירי לב, דוגמת אלה עליהם סופר בהכרעת הדין.

אך מהו "הקיר"? "הקיר", לדידי, הוא ה"ספירה הציבורית" בה נעשו מעשים או מחדלים שלא ייעשו, מעשים או מחדלים אשר אינם יכולים להותירנו אדישים או שאננים לשמע התרחשותם. ייתכן אף שהוא "קיר ליבנו", "קיר מצפוננו", זה המלווה אותנו מרגע בו ניעורים אנו בבוקר, ועד עלייתנו על יצוענו בלילות, שלוים בבתינו ובמיטותינו, עת אחרים, נדכאי גורל, אלה שסיפורם סופר בהרחבה בגדר ההכרעה, סבלו מנחת זרועם ומהתעללותם של אחרים, עליהם הוטל להיות מיטיביהם.

על ה"קיר" הזה כתובים בדמעותיהם של חוסים וחוסות נטולי ישע וחסרי קול המעשים שנעשו בהם, ותחינתם האילמת, המוחנקת, ל"קול" ברור שיביע את שנעשה בהם בימים ובלילות. על קיר זה יוותר הכתם לעד.

21. בין הרי ירושלים, מוקף עצים, בצידה של דרך לא ראשית, דרך פתלתלה ומתעקלת, מצוי בית החולים "איתנים". לא כל העובר בדרך זו אל ירושלים או ממנה למחוזות אחרים - מי לביתו, יגע, בסופו של יום, ומי לעמל יומו בראשיתו של יום - מבחין או יודע כי המדובר בבית חולים לפגועי נפש בו מתגוררים כה רבים שגורלם לא שפר עליהם, איש ואישה, בגילאים שונים, הנמצאים שם בתקווה למצוא מזור לנפשם הדאובה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

הפסטרורליה האופפת את המקום מבחוץ לא הופרעה משך שנים בזעקותיהם, לעיתים קרובות זעקות אילמות כתוצאה מחדלון הכוח והיכולת להלין של אותם חוסים המהווים את ליבת הכרעת הדין. אף לא אחד יכול היה לשער את המתחולל בין כותלי המחלקה המדוברת, מחלקת ההמשך.

גזר דין זה, כהכרעת הדין, הינו אמנם מסמך משפטי, מסע הנע בין ראיות, עדויות ומוצגים. זהו כמובן עיקר עניינו ובניינו של בית המשפט הפלילי. אולם, ניתן לראות בגזר הדין, כמו גם בהכרעת הדין שקדמה לו, גם מבט אל חברה שבשוליה הוזנחו חלשי החלשים מקרבה. מבט, שאולי ישמש בסיס למסע פנימי שלנו, אל עצמנו, אל נבכי נפשנו, עת נחשפנו לתופעות ומקרים שאיש לא יכול היה לשער כי קיימים כדוגמתם במקומותינו, בעידן הנוכחי.

22. העבירות בהן הורשעו הנאשמים הן קשות ומעיקות ביותר; איש איש על פי חלקו ואחריותו. חומרת העבירות נובעת ראש לכל מזהותם של הסובייקטים מושאי העבירות - חוסים חסרי ישע באחת המחלקות הקשות, אם לא הקשה ביותר, בארץ. אנשים ונשים, בני אדם כמונו, החיים במעין פלנטה אחרת. מקום המתנהל בקודים פנימיים משלו, שאין כמעט איש היכול לשערם והיכול לרדת לחקרם. חוסים אלה נטולי יכולת להגיב, להגן על עצמם, לומר, לזעוק את שוועתם ואת שחוויים הם על כל שנעשה בהם, בגופם ובנפשם. אין המדובר באנשים בני שיח המתקשרים כדבר שבשגרה והיכולים להגיב לכואב ולמציק להם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

ומי יכול היה לשער, להעלות על הדעת, כי צוות טיפולי נרחב מקרב עובדי המחלקה, רבים וטובים מבני הארץ הזו, חלקם משכילים, חלקם אף מומחים בעלי שם בתחומי בריאות הנפש, יזניחו או חמור מכך, יתעמרו, גם אם לא במו ידיהם, בחדלי אונים הנתונים תחת מרותם!?

עם זאת, אין לפנינו נאשמים "רגילים", כאלה הפוקדים לצערנו את אולם בית משפט זה חדשות לבקרים, בכללם אנשים ונשים, שחלקם איתרע מזלם, לעתים בשל נסיבות חיים קשות ומקפחות, נסיבות חיים כלכליות קשות, ואולי אף חברתיות או משפחתיות.

במקרה דנא, להבדיל, שלושת הנאשמים – שני רופאים בכירים ביותר ואחות בכירה - הם משמנה וסלתה של הארץ הזו; משכילים, רחבי אופקים ודעת, שנסיונות החיים ואולי בחירתם המודעת הביאה אותם לעבוד במחלקת ההמשך בבית החולים "איתנים", שהיא כאמור מחלקה מן הקשות ביותר במכלול בתי החולים הרגילים בכלל, ובבתי החולים הפסיכיאטריים בפרט.

בהגיעם למחלקה, חסרת התקציב המספיק למלא אחר צרכיה, וכנגזר מכך – גם ללא כוח אדם מספיק, אל מול חוסים אלימים, שלא רק שלא ידעו להשיב אהבה, אלא אף נקטו באלימות קשה, כלפי אחרים וכלפי עצמם; וכפי שהודגש לא אחת בהכרעת הדין – שלא מתוך כוונה רעה חלילה, אלא מתוך קושי בהתמודדות עם קשייהם ומורכבות מצבם של המטופלים, ובאמצעים שנועדו למטרות חיוביות לכאורה, הן לחוסים והן לסביבתם, בחרו הנאשמים, לעתים רבות, בפרק הזמן

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

שהוגדר בכתב האישום ובהכרעת הדין, את הדרך ה"קצרה" וה"קלה" על מנת לשמור על שקט תעשייתי ותפקוד יציב ומסודר, עד כמה שאפשר בנסיבות אלו. אלא, שבעשותם זאת, נשתכח מהנאשמים, ולו לשעה קלה, כי המטופלים, להם הם הקדישו את חייהם, אונם ומרצם, חוסים שרוב בני האדם כלל לא היו רוצים להתקרב אליהם, הינם בני אנוש שנבראו בצלם האל. משכך, דרכי פעולות קשות, נוקשות ואכזריות, שנועדו אולי לשפר את תפקודם, ולמצער – לייצבו, אינן יכולות להינקט, לא מתוך כוונה חיובית ואף לא מתוך תפיסת עולם לפיה "המטרה מקדשת את האמצעים".

מטופלי מחלקת ההמשך לא יכלו לזעוק. ומשכך, דממתם היא היא המזעזעת בעוצמה את קירות הלב בשאלה כיצד ההין מאן דהוא לעשות כמעשים האמורים; מעשים שלא ייעשו. ומשנעשו, הכיצד לא הופסקו מיידית בידי מי מהנאשמים הבכירים - נאשמים 1 ו-3 - בשלב כלשהו לאורך הדרך הארוכה עד לחשיפתם. אין ספק, כי המעשים, לגביהם הוכח כי נעשו בידי הנאשמים, או שנעשו בגין מחדליהם, בהצטברם יחד, ובעומדם כל אחד בפני עצמו, מהווים מסכת קשה של התנהגויות שאוזן בן אנוש תצילנה למשמע קיומן.

23. בית משפט זה התייחס בעבר, לדאבון הלב, לעבירת ההתעללות והיחס הראוי לה, ואלו היו דבריו בנדון (בשינויים המחויבים):

"...למותר לציין, כי תיק מעין זה מחייבני אף להתייחס למצוקת חסרי הישע באשר הם, הנתונים לחסדי מטפלים – באשר הם. הרתעה כללית הנה, אפוא, בגדר שיקול ענישה רלבנטי ומשמעותי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

שיש לשקללו באיזון הראוי במשוואת הענישה. אין המדובר בהרתעה כללית המכוונת אך ורק לקהילת המטפלים הפיליפינים, אלא לקבוצת המטפלים הכללית שזוכה לשרת את המוגבל והנכה מדי יום. לכן, שיקולי הענישה השונים - ההרתעה האישית והכללית, הגמול (שיש בו כדי להביע את הסלידה החברתית החד משמעית המזדקרת נוכח מעשי הנאשם), וגם המניעה - כולם מוליכים לכלל מסקנה כי יש להחמיר בעונשו של הנאשם."

ת"פ 3016/07 מדינת ישראל נ' הולנה (3.5.2007)

24. חסרי הישע בבית החולים "איתנים", במחלקה המדוברת, היו בדרגת התפקוד הנמוכה ביותר של חסרי ישע. דינם נגזר לשבט עת נכנסו על רגליהם שלהם או הוכנסו לשם על כפיהם של אחרים בשערי המחלקה, והם - או קרוביהם - כלל לא יכלו לשער זאת. מחלקת ההמשך, שנועדה לאפשר לחוסים בה להמשיך את חייהם הדוויים, ואולי אף לשלבם בהמשך בקהילה, הפכה למחלקה בה נמשכו מעשי התעללות משך מספר שנים.

25. האמור בהכרעת הדין מעלה את חומרת מעשיהם של כלל הנאשמים, ובכלל זאת:

נאשם 1, מנהל בית החולים שדיווח בצורות שונות על אירועים שונים שהתרחשו במחלקה, אך לא טרח, כפי שנדרש ממנו, לחקרו כדבעי ולמגרם במידה המתבקשת. היעדר טיפולו המיידני, למצער ממועד מסוים בו הורחב הדיבור בגדר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

הכרעת הדין, במכלול הנושאים שעלו מתוך הדיווחים עליהם ידע, ואי ירידתו לעומק הפרטים, איפשרו את התמשכות הפגיעה בחוסים בידי נאשמים אחרים. אילו רק היה עושה את המעשים הנדרשים ממנו בגדר סמכותו הנובעת ממעמדו כמנהל בית החולים, לבטח היה חלק ניכר ממעשי ההתעללות וההזנחה של חוסי מחלקת ההמשך חדל ולא נמשך פרק זמן כה ממושך, ממושך מדי, כפי שבפועל קרה. לא ניתן להקל ראש באי נקיטת פעולות הכרחיות מצד נאשם 1 ביחס למכלול האירועים שדווחו לו על המתרחש במחלקת ההמשך. מנהל בכלל, ומנהל מוסד רפואי כ"איתנים" בפרט, עם רמות הרגישות והאחריות הנובעות מאחריות ניהולית על מקום כזה, חייב להיות קשוב למכלול המידע הזורם אליו, וחייב במקרים מתאימים, שעל האחראים על כך במשרד הבריאות להגדירם בנוהל כתוב וברור, אף ליזום פניות אל הצוות המטפל והמנהל הכפופים לו, כדי לעמוד על מצב העניינים במכלול התחומים הנמצאים תחת אחריותו - הטיפול, הלוגיסטי, החינוכי והאנושי.

לא זו אף זו, קבלת מידע מהכפופים למנהל בית החולים אינה בגדר סוף פסוק. הגם שאין מצופה ממנהל בית חולים, יהא גודלו אשר יהא, לעמוד על כל תג ותג מהמתרחש בין כתליו בכל רגע נתון, שכן אין זה מחובתו ואף לא מתפקידו; והגם שהוא רשאי להסתמך על הכפופים לו בהיררכיה הניהולית והטיפולית, הרי עדיין אין בהסתמכות האמורה כדי לפרוק מעל עצמו את חובתו, בגדר סמכותו, לבקר את המידע המגיע אליו מאותם גורמים, לא כל שכן שעה שמדובר במידע בדבר פעולות או מצבים חריגים פסולים וחמורים על פניהם, כפי שאירע כאן. בנסיבות אלו, שימוש באצטלה של האצלת סמכויות, חלף הפעלת שיקול דעת מקצועי-עצמאי רחב ומתבקש בנסיבות העניין, אינו נכון ואף אינו ראוי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

יתר על כן, התנתקות מסוימת מהשטח תוך הישענות מלאה על מנהל המחלקה המקצועי, משמעה אובדן היכולת לחוש את המציאות, אובדן היכולת לחוש מקרוב ובאופן בלתי אמצעי את זרמי העומק של התחושות והמחשבות של הצוות המטפל ושל המקום עצמו, לרבות קולם של החוסים הדוממים באשר הם. לחדרים, לחצרות ולמבואות יש "קול" משל עצמם, וקול זה (כמו לדוגמה, "קולו" של אש"ק מאישום 12), בתהודתו האמיתית, אובד לזה אשר מזניח את המגע המיידית, הבלתי אמצעי, עם השטח בכללו. נאשם 1, כך קבעתי בהכרעת הדין, לא ביצע את המוטל עליו, ואת זאת אין לכחד. הקשר חדלונו הוא ההופך את מחדלו והזנחתו לקשים, חמורים, ובלתי מתקבלים על הדעת עוד יותר.

נאשם 3, מנהל המחלקה, רופא בהשכלתו, הסמכות המקצועית העליונה במחלקה, הוא האיש ואין בלתו שהיה אמור להיות אמון על מתן ההוראות הטיפוליות בחוסי מחלקת ההמשך. דא עקא, שחלף זאת הוא בחר, מטעמים השמורים אך עמו (ומאלו שפורטו בהכרעת הדין), להתעלם מהוראות טיפוליות מתעללות שנהגו במחלקה ולא תיקן הוראות שניתנו על ידי אנשי צוות אחרים, שתוצאתן הייתה הסבת כאב וסבל לחוסים.

נאשם 3 הורשע באישומים שונים בביצוע עבירות התעללות ובעבירה של הזנחת חסר ישע, בגין מסכת עובדות קשות וביחס לחוסים שונים; נאשם 3 לא הסכין לפעול כמצופה וכנדרש מרום תפקידו, הוא היה פסיבי למתרחש במחלקה, לא הגיב

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

כראוי וכנדרש לאשר ראה וקרא, ובכלל זה לפלקט המדיניות העונשית שהיה תלוי ונגלה לעין, ולא פעל באופן סביר על מנת לשנות את המתרחש במחלקה.

נאשם 3 הוא הבכיר ביותר מבחינת הכשרתו המקצועית אשר היה בסביבתם המיידית של חוסי מחלקת ההמשך. אף על פי כן, ולמגינת הלב, נאשם 3 היה סטאטי בהתנהגותו ובפעולותיו ולא פעל במחלקתו פרקי זמן ממושכים, באופן הנדרש ממנהל מחלקה המומחה לחוסים דוגמת אלה, כדי להקל על סבלם ולקדם בנתיב הטיפול. לא זו אף זו, יש אף להניח, אם כי הדבר לא הוכח לגבי כל אחד מהחוסים בנפרד, בין השאר בשל קושי אובייקטיבי להוכיח זאת לגבי חוסים אוטיסטים, כי חלף קידומם הטיפולי-חינוכי, ככל שהדבר כלל אפשרי, הוא, יחד עם צוות המחלקה, בדרך התנהלותם, איש איש על פי מידתו, גרמו לדרדורם של חלק מהחוסים עוד יותר, כפי המפורט בגדר הכרעת הדין לגבי כל אחד מהמעשים שנעשו בכל אחד מהחוסים (אם כי ראוי לציין, שבגדר ההכרעה לא נדרשנו להוכחת תוצאה, שכן עסקינן בעיקר ב"עבירות התנהגות").

חומרת עבירותיו של נאשם 3 אינה מתעמעמת גם עת נדמה היה שהוא נגרר אחר אסרטיביות היתר של נאשמת 4 ופעולותיה, אשר לרבים בסביבת עבודתם נראה היה כי מזגה ואישיותה הם שהכתיבו את סדר היום הטיפולי במחלקה. אך הדבר הינו אך בגדר לכאורה, שכן לא ניתן היה לקבוע בוודאות כי נאשם 3 אכן "נגרר" אחרי נאשמת 4 כל העת. נאשם 3 פעל מתוך מודעות ולא ניתן להקל ראש באופן פעולתו. הוא יכול היה וצריך היה לפעול אחרת, אך למרות זאת ולאורך זמן הוא המשיך לפעול באופן שקיבע את מצבם של חלק מהחוסים כמושא התעללות. אדם בהשכלתו,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

במעמדו ובמיקומו הארגוני, חייב היה לפעול אחרת מהאופן בו פעל, ומשלא עשה כן עליו לשאת באחריות על כך ולבוא על עונשו הראוי, גם אם הוא לא היה זה אשר ביצע את הפעולות המתעללות בפועל, אלא רק הורה על ביצוען (למצער בחלקן, כמפורט בהכרעת הדין).

אכן, נאשם 3 ניצב בקונפליקט אישי מתמיד בין ההגנה על החוסים, כאחראי עליהם, ובין האינטרס האישי להימנע מעימות עם נאשמת 4 ואנשי צוות המחלקה. לעיתים, הרצון להימנע מעימות ומריבה עם נאשמת 4, בגין תכונות אופיו העדין, גבר על ההגנה והטיפול בחוסים, ובכך כשל. בגדר תפקידו, הייתה מוטלת עליו חובה לשים לנגד עיניו אך ורק את ההגנה על החוסים, ולא להעלים עין או לתת יד לשיטות טיפול בלתי מקובלות שנקטו מתוך שיקולים של רצון אישי שלא להתעמת או לריב עם אנשי הצוות במחלקה. אופי עדין ונוח לבריות של מנהל מחלקה איננו נתון רלבנטי, ודאי לא מכריע ובלעדי, בעת קבלת החלטות מקצועיות ביחס לטיפול בחוסים הנתונים לאחריותו.

נאשמת 4 הייתה ללא ספק הרוח החיה של החלק העיקרי בעשייה העבריינית שתוארה בהרחבה בהכרעת הדין. מזגה הקשה, הקשוח, הבלתי מתפשר, המגיב קשה כלפי אלה הסוברים ונוהגים אחרת ממנה, היותה הדמות הדומיננטית בשטח, והעובדה כי היא הייתה זו ששמרה על קשר שוטף עם כל אנשי הצוות הטיפולי, הופכים אותה לגורם המשמעותי ה"טיפולי" (ככל שניתן לכנות את פעולותיה באופן האמור), בקשר מול החוסים. נאשמת 4 הורשעה בעבירות קשות של התעללות בחוסים חסרי ישע והזנחת מושגחים. לא אחזור שוב על פרטי האישום בהם הורשעה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

(הנזקק לפירוט זה ימצאהו בהכרעת הדין), אך אומר כי גם קריאה שנייה ושלישית של המסכת העובדתית של כלל פעולותיה בנדון אינה קלה כלל ועיקר, אף לא באספקלריה "הטיפולית" בה בוצעו המעשים.

26. טיעוני הצדדים בפני בית המשפט בשלב הסיכומים לעונש היו ברוח סימן א'1 שכותרתו: "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה", כפי שנחקק בחוק העונשין (תיקון מס' 113) התשע"ב-2012 (ס"ח 2330, מיום ט"ו בטבת התשע"ב, 10.1.2012, להלן: "התיקון").

הדיון יתייחס אפוא בחלקו לכלל קבוצת הנאשמים במשותף, מבלי לעשות כל הבחנה ביניהם, וזאת בסעיפי החוק המאפשרים והמצדיקים דיון כולל שכזה. משלב מסוים, יתפצל הדיון וייעשה פרטני לכל נאשם בנפרד, עת תידרש ההבחנה ביניהם במרכיבים מסוימים.

27. בדברי ההסבר לסי' 40א' לחוק נקבע הרציונאל העומד בבסיס התיקון, בזו הלשון:

"מטרתו של סימן זה לקבוע את העקרונות והשיקולים המנחים בענישה, המשקל שיש לתת להם והיחס ביניהם, כדי שבית המשפט יקבע את העונש המתאים לנאשם בנסיבות העבירה."

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

על המבחן התלת שלבי, השיקולים והפרמטרים הרלבנטיים המתווים את גזר הדין בהתאם לתיקון, ראו בהרחבה "תרשים זרימה" בפסק דינו המקיף של בית המשפט העליון (כב' השופט נ' סולברג), בע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, פסקאות 18-29 לפסק הדין (5.8.2013).

בהתאם לתיקון ולעקרון המנחה, שהינו **עקרון ההלימה**, על בית המשפט לקבוע את **"מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם"**. בעשותו כך, על בית המשפט להתחשב **"בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט"**.

28. הנה כי כן, בהתאם לתיקון יש לבחון תחילה את **הערך המוגן שנפגע מביצוע העבירה**. בענייננו, הערכים המוגנים שנפגעו בגין ביצוען של העבירות בגדרן הורשעו כלל הנאשמים באישומים השונים; הזנחת מושגחים, התעללות בחוסה חסר ישע ושימוש פסול באמצעי כפייה, הם ערכים הנוגעים להגנה על כבודו וחירותו של האדם, רוחו, רווחתו, פרטיותו והאוטונומיה על גופו.

מכלול העבירות שביצעו הנאשמים הפרו ברגל גסה את כבוד החוסים, את זכותם לכבוד ולפרטיות, תוך חילול האוטונומיה וצלם האדם שלהם. האישומים השונים, כפי שפורטו לעיל, מציגים מסכת קשה של התנהגויות החותרות תחת בסיס עקרונות היסוד האוניברסאליים הנוגעים לחובה להגן על החולה-החלש שבחברה; וכן עומדים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בניגוד ובסתירה לאינטואיציות רגשיות אנושיות ראשוניות של רחמים על מוכי גורל דוגמת אלה שאושפזו במחלקת ההמשך בבית החולים "איתנים".

29. סעיף 40ג(א) לחוק מורנו, כי במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם את מעשה העבירה, יש להתחשב לא רק בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, אלא גם במידת הפגיעה בו. משמעות בדיקת ה"מידה" היא בחינת עוצמת הפגיעה שבה נפגעו הערך או הערכים החברתיים המוגנים עת בוצעו העבירות בידי הנאשמים. מכל האישומים דן עולה חומרתה היתירה של הפגיעה. המדובר, כאמור, בחוסים קשים ששם המחלקה בה הם מאושפזים לא מעיד כהוא זה על העתיד הצפוי להם; ההמשך מהם והלאה, והם נדונו ברובם לחיי אשפוז פסיכיאטרי לכל ימי חייהם, נטולי יכולת לתפקד במרחב הציבורי הסטנדרטי. והנה, דווקא אלה נקרו בדרכה של קבוצת מטפלים, שפעלו כפי שפעלו באצטלה של טיפול שנועד לאפשר את המשך חייהם לעתיד.

30. **מדיניות הענישה הנהוגה** (ס' 40ג(א) לחוק) הינה מרכיב שלישי שיש להתחשב בו בעת קביעת מתחם העונש. העונש המרבי הקבוע בחוק אינו משקף תמיד את המצב בפועל ביחס לענישה של עבירה זו או אחרת, ולכן העונש הסטטוטורי אינו המקור היחיד לבדיקת הענישה הנהוגה. יצוין, כי קביעת מתחם הענישה הינה למעשה קביעה ערכית-נורמטיבית ואילו הנתון של מדיניות הענישה הנהוגה הינו אמפירי המהווה רק אחד מהנתונים שיש להתחשב בהם בעת קביעת המתחם (ראו: תפ"ח 27455-06-12 מחוזי (י-ם) **מדינת ישראל נ' פרנצוז**, פסקאות 55-58 לגזר הדין (15.7.2013)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

לא נמצאה ולא הוגשה לבית המשפט, על ידי מי מהצדדים, פסיקה המתאימה למקרה כמו זה שלפנינו, דבר שיחייב, מבחינה מחשבתית, לקבוע באופן עצמאי את העונש הראוי לנסיבות שבהן חלות העבירות שלפנינו.

31. ס' 40ט(א) לחוק מציין מספר נסיבות נוספות במסגרת הנסיבות הקשורות **בביצוע העבירה**, שראוי לשקול ולבחון בכל מקרה ומקרה עת נקבע מתחם העונש, לקולא או לחומרה, ככל שבית המשפט סבור **"שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ועל אשמו של הנאשם"**.

להלן אסקור אותן בתמצית, על מנת לעמוד על תחולת מי מהן על המקרה דנן. עיון בנסיבות המפורטות בסעיף מעלה, כי חלק מהן חלות על המקרה שלפנינו, וחלק מהן אינו חל. לפיכך, מכאן ואילך יתפצל הדיון ויתמקד בכל אחד מהנאשמים שהורשעו ודינם טרם נגזר, בנפרד, על מאפייניו הייחודיים.

32. **נאשם 1**

א. **התכנון שקדם לביצוע העבירה**: נאשם 1 הורשע כאמור באישומים הראשון והשניים עשר בעבירה של הזנחת מושגחים, לפי ס' 362 לחוק.

לא ניתן לומר כי במקרה דנן היה תכנון ש"קדם לביצוע העבירה", כפי האמור בנסיבה זו, אלא המדובר בהתנהלות מחדלית של הנאשם שידע – כפי שהוכח ונקבע בגדרי הכרעת הדין – על המתרחש, גם אם לא את מלוא הנתונים, במחלקת ההמשך

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בבית החולים הנתון תחת ניהולו, ולא עשה את הנדרש ממנו כדי למנוע את המשך התרחשות הדברים הקשים במחלקה. זהו מחדל, שמהותו אי אספקת הגנה מפני פגיעה פיזית חוזרת ונשנית לאורך תקופה ארוכה במושג, ולמעשה הפקרת המושג לפגיעה פיזית בו, כזו העלולה אף לסכן את שלומו ובריאותו, זאת חרף מודעותו לקיומם של אותם מעשים קשים, פיזית ונפשית כאחד, ולכך שאין המושג יכול להתגונן בעצמו מפניהם, וזקוק להגנה שתינתן לו.

זאת ועוד, עבירת הזנחת מושגים יסודה במחדל, וכך אף מתוארת עשייתו, או אם אדייק יותר - היעדר עשייתו של הנאשם ביחס למידע שקיבל, ושאליו נחשף. מושג התכנון במובן זה אינו אינהרנטי למעשי הנאשם ולעמדתו הפסיבית אל מול הצוות המטפל ושטף הדיווחים שהגיע אליו.

ב. חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה:

הנאשם היה בעת המדוברת מנהל בית החולים. בכיר שבבכירים, מוביל ההירארכיה הארגונית, מתווה הדרך לכל הצוות הטיפולי. מחד גיסא, המדובר במנהל בית החולים, כך שהשפעתו על המתחולל בבית החולים היא דרמטית. במילתו, יכול היה להפסיק לאלתר את כל מערכת ההתעללות בחוסים. בחירה נכונה של הצעדים הארגוניים הנדרשים לשם בחינת הדיווחים שקיבל, הייתה יכולה לגדוע באחת את כלל הפעילות המתעללת שרחשה ובעבעה במחלקה. מאידך גיסא, הוא עצמו הורשע בעבירת הזנחת מושגים "בלבד", וגם זאת רק בחלקים ובמועדים שפורטו בגדרי הכרעת הדין, שעם כל חומרתי (והיא אכן חמורה), אין היא בוטה באכזריותה כעבירות אחרות של חלק

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

מהנאשמים האחרים, כך שחלקו היחסי האקטיבי הוא קטן יחסית, לעומת סך חלקי השלם המורכב מכלל הצוות הטיפולי של מחלקת ההמשך.

ג. הנזק שצפוי היה להיגרם והנזק שנגרם מביצוע העבירה :

קשה לאמוד את הנזקים שנגרמו כתוצאה מהזנחתם של החוסים שהיו נתונים תחת אחריות הנאשם במוסד אותו ניהל, גם אם אלה לא הוכחו באמצעות מסמכים רפואיים ו/או אחרים. המדובר בחוסים קשים ביותר שזכו ליחס נוקשה, בלתי אמפאתי, בלתי מקובל, ואפילו בלתי אנושי. הנאשם דיוח בזמן אמת על המתרחש במחלקת ההמשך. סביר להניח, כי מצבם של חלק מהחוסים מן הסתם הוחמר עוד יותר אל מול מציאות המעשים המבזים והפוגעניים, בגוף ובנפש, שנעשו בהם לאורך זמן. ואת כל זאת יכול היה הנאשם למנוע, בודאי לצמצם ולהפחית, לו רק עשה בזמן שימוש מושכל בסמכויותיו כמנהל בית החולים. למותר לציין, כי נזקים אלה היו בהחלט צפויים בנסיבות העניין, כך בכלל, ובייחוד עת עסקינן באנשי מקצוע ברמתו של נאשם 1, כמו גם יתר הנאשמים, הבקיאים היטב במאטריה הנדונה.

ד. הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה :

קשה לאבחן את הלך רוחו ונפשו של הנאשם עת שמע את הדיווחים השונים על המתרחש במחלקת ההמשך ובחר שלא לפעול כלל, או לפעול באופן מינורי בלבד, בלתי אפקטיבי. ייתכן כי המדובר במנהל בלתי מוכשר לתפקידו, כפי שניסה בא כוחו המלומד לטעון בקול רפה, בעיקר לצורך הכרעת הדין; ייתכן שהמדובר בתום ליבו של אדם שחשב שיש היגיון טיפולי במעשיהם של הנאשמים, במיוחד עת נעשה הדבר תחת חסותו של מנהל מחלקה שהינו אוטוריטה מוכרת בתחומו; ייתכן שכלל לא היה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

איכפת לו מהמתרחש במחלקת ההמשך. סיבות רבות ומגוונות אפשר שקיימות לכך, אך אנו נותרים בסופו של יום עם חוסר אפשרות להבין את מניעי הנאשם שהובילו אותו לחוסר עשייה עד כדי מחדלו בהגנה על חוסים.

- פסקאות ה, ו, ו-ז (יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה; מצוקתו הנפשית; והקרבה לסייג לאחריות פלילית) – לא נטענו והן כלל אינן רלבנטיות למקרה דנן, מעבר לאשר נקבע בהכרעת הדין.

ח. **האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו:**
הנאשם עצמו לא הפעיל באופן אקטיבי מערכת של התנהגויות מתעללות ואכזריות ביחס לחוסי המחלקה. הוא השתייך לדרג הניהולי, דרג מקבלי ההחלטות, למעשה עמד בראשם, ומשכך גם לא בא במגע יומיומי טיפולי עם חוסי המחלקה. הוא דווח, כאמור, על חלק מן המתרחש במחלקה, הוא דן בדברים וידע אודותם, אך הוא לא ביצע מעשים אקטיביים כלשהם שיש בהם אלימות, אכזריות והתעללות בחוסים, עמם לא היה לו כל מגע ישיר ובלתי אמצעי. במקביל, היעדר טיפולו, זאת יש לומר - והדברים אכן נאמרו – סלל את הדרך באין מפריע לסדרת מעשים נמשכת וארוכה, שביסודה התעללות, אכזריות ואלימות של גורמים שונים מקרב הצוות הטיפולי בחוסי מחלקת ההמשך.

ט. **הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה:**
קיומה של נסיבה זו לא הובא בפניי בהקשר דנן. היא אינה רלבנטית מעבר למהות המעשים ו/או המחדלים שפורטו בהכרעת הדין, בעיקר בנוגע לאש"ק (אישום 12).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

מתחם העונש ההולם - סיכום

33. בהתייחס לאמור, מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם זה, לגבי שני האישומים (אותם ביקשה באת-כוח המאשימה, ובצדק, לראות כמעשה אחד), נע בין עונש של של"צ, עליו המליץ שירות המבחן, לבין עונש של 9 חודשי מאסר.

חריגה ממתחם העונש ההולם

34. בשלב זה של קביעת מתווה הענישה, יש לשקול האם במכלול האירועים שלפנינו קיימים שיקולים המצדיקים חריגה ממתחם העונש ההולם, שנקבע לעיל. מחד גיסא, האם קיימים שיקולים לקולא, היינו - שיקולי שיקום. מאידך גיסא, האם קיימים שיקולים לחומרה, היינו - שיקולים של הגנה על שלום הציבור.

לפי הוראת המחוקק, היה ומצא בית המשפט כי "....הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם... וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם..." (סעיף 40ד(א) לחוק).

בעניינו, מדובר בנאשם נורמטיבי לחלוטין בכל אורחות חייו, למעט ביחס למחדלים בהם הורשע.

לחריגה לחומרה מן המתחם, משיקולים של שמירה על שלום הציבור, אין מקום בעניינו.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

קביעת העונש בתוך המתחם

35. קביעת העונש הסופי שיוטל על הנאשם תיקבע על ידי בית המשפט גם בהתחשב במספר נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה הרלבנטית, נסיבות נוספות אם קיימות, ושיקולי הרתעה.

נבחן תחילה בענייננו את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה הרלבנטית, כמפורט בסעיף 40 לא לחוק, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם:

א. הפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו:

הנאשם הינו איש משכיל ביותר בתחום בריאות הנפש, בעל רקורד מרשים מאוד, אדם שעמד בראש מערכות מורכבות, בין השאר במסגרת צבאית ומאוחר יותר כפסיכיאטר מחוזי, ולבסוף גם בראש שני בתי חולים לחולי נפש, עם ממשקי עבודה ופעילות עם גורמים שונים ובזירות שונות. הן בתסקיר שירות המבחן והן בטיעוני בא-כוחו, נחשפתי לקושי הרב שהיה מנת חלקו כתוצאה מההליך הפלילי, ואין ספק כי לרופא בעל שיעור קומה כשלו, גם עונש שאינו מכביד בנסיבות העניין הינו קשה ומרתיע.

ב. נטילת אחריות של הנאשם על מעשיו וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב:

על פי המצוין בתסקיר שירות המבחן, הגם שהנאשם קיבל את ההכרעה והכיר במעשים שבצע, עדיין מסרב הוא להכיר באחריותו לאשר אירע "תחת משמרתו", זאת תוך ניפוק הסברים שונים לכך, ולמצער - כי מדובר בתקדים משפטי שטרם הוכרע קודם לכן, בדבר אחריות מנהל בית החולים על המתרחש באחת המחלקות, ושנקבע לראשונה "על גבו" דווקא; המתחייב מכך אפוא, לשיטתו, הוא לילך לקראתו למצער לגבי מידת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

העונש. בצד אלה, אין גם לשכוח כי, כפי שנקבע בהכרעת הדין, מלכתחילה הנאשמים, לרבות נאשם 1, כלל לא הכחישו את מרבית העובדות העומדות בבסיס המעשים שיוחסו להם, וכל שטענו היה כי הדברים נעשו כחלק משיטת טיפול לגיטימית בחוסים. בנסיבות אלו, והגם שאין מדובר בנטילת אחריות מלאה, וודאי שאין מקרה זה דומה למקרה בו הנאשם מכחיש מכל וכל את המיוחס לו, ולו בפן העובדתי של העבירות, וטוען להד"ם.

ג. **מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה:**

נסיבה זו לא נטענה והיא איננה רלבנטית לענייננו.

ד. **נסיבות חיים קשות של הנאשם שהייתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה:**

נסיבה זו לא הועלתה והיא אינה רלבנטית בהקשר דנן.

ה. **עברו הפלילי של הנאשם או העדרו:**

הנאשם נעדר עבר פלילי, ויש לשקול נסיבה זו לקולא בגזירת עונשו.

ו. **אשר לנסיבות נוספות, הן כאלו הקשורות והן כאלו שאינן קשורות לביצוע**

העבירות:

בהקשר זה, מן הראוי לשוב ולציין כי סגנו של נאשם 1, ד"ר אברמוביץ, שהיה יד ימינו, לא רק שלא הועמד לדין פלילי, אלא שגם נחלץ מדין משמעתי בהקשר לאירועים מושא התיק דנן. אף כי הטענה שהועלתה בהקשר זה במישור ההגנה מן הצדק נדחתה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בהכרעת הדין (ראו בהרחבה פרק "ההגנה מן הצדק שלב ב'"), הרי שעדיין לעניין העונש מדובר בנסיבה רלבנטית בהחלט, המהווה נסיבה לקולא בגזירת עונשו של נאשם 1.

נסיבה רלבנטית נוספת בהקשר זה, עניינה בכך שהרשעת הדרג הניהולי הבכיר בעבירות שונות ביחס לטיפול במושגחים הינה חדשנית, מבלי שקדמו לה מקרים רבים אחרים בפסיקה הישראלית. בנסיבות אלו ולעת הזו, ואף שכמובן יש להשית מתחם הולם לחומרת העבירות בשני האישומים בהם הורשע הנאשם, עדיין עליו להיות מתון במידת מה, מבלי למצות עמו את מלוא חומרת הדין.

עוד מצאתי לציין בהקשר הנדון, את העונש שהושת על נאשמת 2, אמנם במסגרת הסדר טיעון לעונש אליו הגיעו הצדדים, שכלל 9 חודשי מאסר על תנאי בלבד. נאשם 1 ונאשמת 2 הורשעו בעבירה זהה, היינו - הזנחת מושגחים, לפי סעיף 362 לחוק העונשין. עם זאת, כפי שפורט בהרחבה בהכרעת הדין, נוכח תפקידה ומעמדה בבית החולים כאחות אחראית על כלל מערך הסיעוד, ובנסיבות העניין דנו, היחשפותה ומודעותה להיקף המעשים והמחדלים שהתרחשו במחלקת ההמשך הייתה גדולה מזו של נאשם 1. רכיב זה נשקל ונמדד בסופו של יום אל מול מצבה הרפואי הקשה והמורכב. עם זאת, העונש שהושת בעניינה של נאשמת 2 בגדר הסדר הטיעון לעונש אליו הגיעו הצדדים, יבוא לידי ביטוי גם במסגרת השיקולים בגזירת עונשו של נאשם 1.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

שיקולי הרתעה

36. במהלך גזירת העונש רשאי בית המשפט להתחשב בשיקולי הרתעה בתוך מתחם העונש שנקבע, ולא לחרוג הימנו. בין שיקולי ההרתעה – אישית של הנאשם, או הרתעת הרבים. בענייננו – שיקולי הרתעה מהווים נסיבה רלבנטית בקביעת העונש בתוך המתחם.

העונש הקונקרטי וריבוי עבירות ואירועים

37. בסיומו של ההליך, מאחר שמדובר בשתי עבירות המהוות כמה אירועים, שלהן נקבעו מתחמים נפרדים, רשאי בית המשפט "....לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים". במקרה דנן, כפי שטענה גם באת-כוח המאשימה בסיכומיה, אני מוצא כי יש לגזור עונש כולל לכל האירועים, במסגרת המתחמים שהוצגו לעיל, תוך התחשבות במכלול הנסיבות, כולל הפגיעה הקשה במיוחד של עונש מאסר בנאשם.

אשוב ואדגיש: העבירות אותן ביצע נאשם 1 בשני האישומים בהם הורשע אינן עניין של מה בכך, ותוצאותיהן קשות וכואבות. החוסים שהופקדו תחת השגחתו כמנהל בית החולים הוזנחו, ספגו מכאובים והתעללות, חלף קבלת טיפול שייטיב יחסית, עד כמה שבכלל ניתן, את מצבם, ולמצער – יאפשר להם המשך קיום בכבוד מינימלי, כבני אדם. עם זאת, ואף שמלכתחילה ראוי היה לגזור על נאשם 1, כמו גם על יתר הנאשמים, עונשים חמורים במידה ניכרת מאלה שייגזרו עליהם בפועל, הרי בצד כל המעשים והמחדלים שבוצעו, אין לשכוח כי בסופו של יום מדובר בצוות רפואי שלא ביקש, כמטרה בפני עצמה, להרע לחוסים, שסבלו, כל אחד מהם, מקשת של מצבים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

פסיכיאטריים מורכבים. בנסיבות מיוחדות אלו, ולאחר ששקלתי את מכלול השיקולים שפורטו לעיל, מצאתי לנכון, במידת האיזון הנדרשת, לגזור על נאשם 1 את העונשים הבאים:

א. 400 שעות של"צ, לפי תכנית שתוכן על ידי שירות המבחן ותוגש לאישור בית המשפט תוך 45 יום מהיום.

ב. 9 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור תוך 3 שנים מהיום עבירה דומה בהורשע.

ג. קנס בסך 10,000 ש"ח, או חודשיים מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 1.11.13.

ככל שיוגש ערעור על גזר הדין יעוכב עונש השל"צ עד מתן החלטה בערעור.

העתק גזר הדין יישלח לשירות המבחן למבוגרים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

נאשם 3

38. נאשם זה הורשע בעבירות של התעללות (בשבעה אישומים שונים), בעבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה (אישום 11) ובעבירה של הזנחת מושגחים (אישום 12).

א. התכנון שקדם לביצוע העבירה:

בדומה לאשר נקבע בעניינו של נאשם 1, לא ניתן לומר כי במקרה דנן היה תכנון ש"קדם לביצוע העבירה", כפי המצוין בנסיבה זו, אלא בהתנהלות של הנאשם שידע – כפי שהוכח ונקבע בגדרי הכרעת הדין – על המתרחש במחלקת ההמשך, שעל ניהולה הוא הופקד. חרף האמור, המשיך נאשם זה לעצום את עיניו ולא דאג לבטל את ההוראות המתעללות שנהגו במחלקה, בין אם בהוראתו או באישורו, ובין אם על ידי נאשמת 4 או על ידי אנשי צוות אחרים.

ב. חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על

הנאשם בביצוע העבירה:

הנאשם היה בעת המדוברת מנהל המחלקה, ומשכך – גם הסמכות הבכירה הכמעט אחרונה למתרחש בה. אף שבמרבית המקרים לא הוא שנתן את ההוראות המתעללות, אלא ידע עליהן ולא ביטל אותן או הורה לפעול אחרת, אין בכך כדי למזער מחומרת פעולותיו, נוכח רום מעמדו בהיררכיה הרפואית במחלקה ויכולתו להפסיק את המעשים. בדומה לאשר ציינתי בעניינו של נאשם 1, מנהל המחלקה הינו בר סמכא בנוגע להוראות, לפיקוח ולשליטה על הטיפול בחוסים, ובמילה או הוראה אחת שלו יכול היה להפסיק את ההתעללות בהם. דא עקא, שהוא בחר לעצום את עיניו, לסכור

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

את אוזניו, ולאמץ בכך את המעשים ולתת להם חסות, שמא מתוך תפיסה ניהולית שגויה ורופסת עד מאוד בדבר עצמאות הדרג הסיעודי במחלקה.

ג. הנזק שצפוי היה להיגרם ושנגרם מביצוע העבירה :

כמצוין לעיל, קשה לאמוד את הנזקים עקב הזנחתם של החוסים שהיו נתונים תחת אחריות הנאשם במחלקה אותה ניהל. המדובר בחוסים קשים ביותר שזכו ליחס נוקשה, בלתי אמפאתי, בלתי מקובל, ואפילו בלתי אנושי. סביר להניח, כי למסכת ההתעללות המתמשכת הייתה השפעה על מצבם של החוסים השונים, איש איש על פי חלקו ועל פי נסיבותיו. אזכיר, כי לחלקם, כגון החוסה א"א ויו"ש (הקשורים לאישומים 4 ו-5), נגרמו נזקים פיזיים של ממש והם היו חשופים לפגיעות פיזיות קשות עוד יותר שבדרך נס לא התרחשו. לחוסים אחרים, אלה שבגין ההתעללות בהם הוא הורשע, התמצו עיקר הנזקים בפגיעות נפשיות. בין כך ובין כך, אף בהעדר חוות דעת רפואית (בין השאר, כאמור, בשל חוסר יכולת אובייקטיבית לבחון נזקים נפשיים אצל אוטיסטים ומפגרים בשכלם), הדעת נותנת כי המעשים הקשים שבוצעו במחלקה קיבלו ביטוי במציאות וגרמו לנזקים לא מבוטלים.

ד. הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה :

אפשר כי מדובר במנהל בלתי מוכשר בעליל לתפקידו; יתכן אף כי אישיותו העדינה והנוחה וחפצו להימנע מקונפליקט מתמיד עם נאשמת 4, כפי שאירע לא אחת במחלקה, הם שהנחו אותו שלא להתערב בנעשה במחלקה; וייתכן שמדובר בתום ליבו של אדם, שחשב שיש היגיון טיפולי בדרך הטיפול שננקטה. על פי התרשמותי, הסיבה העיקרית מבחינת נאשם 3, שעמדה בבסיס ביצוע העבירות, הייתה אמונתו כי הדרך

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

שננקטה במחלקה יכולה להועיל לחוסים, ולמצער – לא תזיק להם יותר משיטות הטיפול המקובלות. הגישה שננקטה על ידו בפועל, כמפורט בהכרעת הדין, הייתה לא אחת "לנסות" לראות מה יצליח; גישה שבעיני בלתי תקינה, שכן אין הוא יכול לבצע ניסיונות חדשים על דעת עצמו מבלי להתייעץ עם מומחים נוספים בתחום, ומבלי ליידע על כך מראש את משפחות החוסים ולקבל מהם תחילה את הסכמתם לכך.

מדברי הנאשם בעדותו לפניי בשלב ההוכחות; מהנאמר על ידו לשירות המבחן; ומשמיעת עדי האופי הרבים שהעידו מטעמו אשר הצביעו על רצונו הכן לסייע למטופליו ועל דאגתו כלפיהם לאורך כל שנותיו כרופא, שוכנעתי, כי אף שמעשי התעללות קשים בוצעו במחלקה תחת פיקוחו של הנאשם, הוא באמת ובתמים האמין במרבית המקרים כי המניע לביצועם הינו דאגה לחוסים. על דברים אלה עמדתי בהרחבה, לא אחת, גם בהכרעת הדין. בנסיבות אלו, ואף שככלל מניע "חיובי" למעשים מתעללים אינו יכול לסייע למתעלל להתחמק מהרשעה בעבירה, הרי יש לטעמי לערוך אבחנה ברורה לעניין גזירת העונש - וכך אכן אעשה - בין מעשים מתעללים דוגמת המקרים שלפנינו, אשר המתחם שייקבע בגין ביצועם יהיה, מטבע הדברים, מקל יותר, לעומת מתחם שייקבע ביחס למעשים מתעללים שבוצעו חלילה כתולדה ממניע שלילי, מאכזריות לשמה, ומחפץ לפגוע במזיד במושא ההתעללות.

- פסקאות ה', ו', ו-ז (יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה; מצוקתו הנפשית; והקרבה לסייג לאחריות פלילית) – לא נטענו והן כלל אינן רלבנטיות למקרה דנן, מעבר לאשר נקבע בהכרעת הדין.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

ח. האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו: כאמור, הנאשם היה אמון על מתן ההוראות הטיפוליות בחוסי מחלקת ההמשך, אך חלף זאת בחר להתעלם מהוראות טיפוליות מתעללות ולא תיקן הוראות שניתנו על ידי אנשי צוות אחרים, שתוצאתן הייתה הסבת כאב וסבל לחוסים. זאת ועוד, המעשים שהתרחשו בפועל היו חמורים וקשים, כללו יסוד לא מבוטל של אכזריות והתעללות, ונמשכו פרק זמן ממושך.

ט. הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה: קיומה של נסיבה זו לא הובא בפניי בהקשר דנן. היא אינה רלבנטית מעבר למהות המעשים שפורטו בהכרעת הדין.

מתחם העונש ההולם

39. בהתייחס לכל האמור, ובדגש על הסיבות שהביאו את נאשם 3 לבצע את העבירות (ראו נסיבה ד' לעיל), מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם זה, לגבי כל אחד משבעת האישומים בעבירת ההתעללות, נע בין 3 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, לבין 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

באת-כוח המאשימה לא ביקשה לקבוע מתחם שונה ביחס לאישום 11, הכולל גם עבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה. בנסיבות העניין, ומאחר שמדובר בחלק אינהרנטי ממסכת ההתעללות, אף שבאישום זה הורשע הנאשם בשתי עבירות, סבורני כי המתחם הכללי שנקבע לכל אחד מאירועי ההתעללות מתאים גם לאירוע פרטני זה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

באשר לעבירת הזנחת מושגחים, בה הורשע נאשם 3 בגדרי אישום 12, מקובלת עלי עמדת באת-כוח המאשימה כי יש לקבוע מתחם זהה למתחם אותו קבעתי בענייניו של נאשם 1 (שכאמור, אף הוא הורשע באישום זה), קרי: בין עונש של של"צ לעונש של 9 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

חריגה ממתחם העונש ההולם

40. בדומה לנאמר ביחס לנאשם 1, ומהטעמים שפורטו בענייניו, לא מצאתי מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם, בין לקולא ובין לחומרה.

קביעת העונש בתוך המתחם

41. קביעת העונש הסופי שיוטל על הנאשם על ידי בית המשפט תבוצע בהתחשב במספר נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, נסיבות נוספות אם קיימות, ושיקולי הרתעה.

נבחן תחילה את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה הרלבנטיות, כמפורט בסעיף 40א לחוק:

א. הפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו:

נאשם 3 הינו איש משכיל ביותר בתחום בריאות הנפש, בעל רקורד מרשים ביותר וניסיון עשיר בתחום האוטיזם. בין היתר ניהל הנאשם את המחלקה הסגורה לנוער בבית החולים "איתנים", במקביל למתן הדרכות, ייעוץ ומתן חוות דעת לבתי המשפט

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בתחום עיסוקו. לאחר השעייתו מתפקידו כמנהל המחלקה בעקבות הגשת כתב האישום נגדו בפרשייה דנא, עבר הנאשם לעבוד במרפאה לטיפול בילד ובמשפחה, ובהמשך אף ניהל אותה. התרשמותי הישירה מהנאשם, כמו גם הדברים שפורטו לגביו בהרחבה בתסקיר שירות המבחן, מעידים על השבר הגדול שנגרם לו ולמשפחתו כתוצאה מההליך הפלילי בכלל, ולאחר מכן – גם כתוצאה מהרשעתו בחלק מהמעשים שיוחסו לו, בפרט. זאת ועוד, בדומה לאשר ציינתי בעניינו של נאשם 1, אין ספק כי לרופא בעל שיעור קומה כשלו, גם עונש שאינו מכביד בנסיבות העניין הינו קשה ומרתיע.

ב. נטילת אחריות של הנאשם על מעשיו וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב:

על פי המצוין בתסקיר שירות המבחן, הגם שהנאשם קיבל את ההכרעה והכיר במעשים שביצע, עדיין מסרב הוא להכיר באחריותו באופן מלא למעשים שבוצעו במחלקה: לגבי חלקם טען, כי הוא לא היה מודע להם כלל; לגבי אירועים אחרים טען, כי נוכח מורכבות ואופי קשייהם של המטופלים החוסים, נקיטת אמצעים מסוימים הייתה והינה הדרך הנכונה לטפל בהם ולהביא להרגעתם, ואין מדובר בהתעללות בהם, מה גם שמגמת הטיפול שהונהגה במחלקה, העולה בקנה אחד גם עם תפיסת עולמו, הינה לצמצם עד כמה שניתן במתן תרופות פסיכיאטריות, וכפועל יוצא מכך – לנקוט בשיטות התנהגותיות כאלו ואחרות כדי להתמודד עם קשייהם של המטופלים.

בצד כל אלה אין לשכוח, כאמור, כי כבר מלכתחילה הנאשמים, בכללם נאשם 3, לא הכחישו את מרבית העובדות העומדות בבסיס המעשים שיוחסו להם, וכל שטענו היה כי הדברים נעשו כחלק משיטת טיפול לגיטימית בחוסים. בנסיבות אלו, והגם שאין

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

מדובר בנטילת אחריות מלאה, וודאי שאין מקרה זה דומה למקרה בו הנאשם מכחיש מכל וכל את המיוחס לו, ולו בפן העובדתי של העבירות, וטוען להד"ם. בהקשר זה אף אוסיף, כי לפי תוצאת הכרעת הדין לא כל מה שיוחס לנאשם מלכתחילה בכתב האישום הוכח כדבעי, והוא זוכה מחלק מהאישומים שיוחסו לו.

ג. **מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה:**
נסיבה זו לא נטענה.

ד. **נסיבות חיים קשות של הנאשם שהייתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה:**
נסיבה זו לא נטענה.

ה. **עברו הפלילי של הנאשם או העדרו:** הנאשם נעדר עבר פלילי, ויש לשקול נסיבה זו לקולא בגזירת עונשו.

ו. **נסיבות נוספות, הן כאלו הקשורות והן כאלו שאינן קשורות לביצוע העבירות:**
הרשעת הדרג הניהולי הבכיר בעבירות שונות ביחס לטיפול במושגחים הינה, כאמור לעיל בענייניו של נאשם 1, חדשנית, ולא קדמו לה מקרים רבים אחרים בפסיקה הישראלית. בנסיבות אלו ולעת הזו, ואף שכמובן יש להשית מתחם הולם לחומרת העבירות בהן הורשע הנאשם, עדיין עליו להיות מתון במידת מה, מבלי למצות עמו את מלוא חומרת הדין.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בנוסף, יש להתחשב בעובדה כי מלכתחילה בחר הנאשם לעבוד במחלקה כה קשה, שעה שיכול היה, לו אך חפץ בכך, לעסוק בעיסוקים רבים אחרים בתחום, מבלי לבוא במגע יום-יומי עם פוטנציאל כה גבוה של מתח, סכנה, אלימות ועוד כיו"ב, בנוסף למחסור בכוח האדם שנבע, כאמור, מחוסר תקציב ואשר עמד לו לרועץ במשך כל התקופה הרלבנטית.

שיקולי הרתעה

42. כאמור, בבוא בית המשפט לגזור את העונש, רשאי הוא להתחשב בשיקולי הרתעה בתוך מתחם העונש שנקבע ולא לחרוג הימנו. בין שיקולי הרתעה – אישית של הנאשם, או הרתעת הרבים. בענייננו – הרתעת הרבים מהווה שיקול בקביעת העונש בתוך המתחם.

העונש הקונקרטי וריבוי עבירות ואירועים

43. שאלת ריבוי של העבירות, במסגרת סעיף 40 לחוק, שכותרתו "ריבוי עבירות", ובחינת עובדת היותן חלק מאירוע אחד או שמא מספר אירועים, מצויה בסיפא של הפרק בחוק העוסק בהבניית שיקול הדעת בענישה (המתחיל בסעיף 40א'). אם מדובר במספר עבירות המהוות אירוע אחד, יש לקבוע מתחם עונש הולם לאירוע בכללותו. לעומת זאת, אם המצב הוא שהעבירות מהוות כמה אירועים, מורה לנו סעיף 40ג(ב) לחוק, כי יש לקבוע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד, בהתחשב בשיקולים הספציפיים של כל אירוע בנפרד.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

גם בנוגע לנאשם 3 דעתי הינה, כי יש לגזור עליו עונש כולל לכל האירועים, במסגרת המתחמים שהוצגו לעיל, תוך התחשבות במכלול הנסיבות, כולל הפגיעה הקשה בו במיוחד אם יוטל עליו עונש של מאסר בפועל.

בדומה לדברים שצינתי לעיל בעניינו של נאשם 1, אשוב גם עתה, ומקל וחומר עת מדובר בעיקר בהרשעה בעבירות של התעללות, ואומר: אלו הן עבירות חמורות עד מאוד, ותוצאותיהן קשות וכואבות. עם זאת, אין לשכוח כי בסופו של יום מדובר בצוות רפואי, שהנאשם עמד בראשו, שלא ביקש להרע לחוסים, שמצבם, ומטבע הדברים הטיפול בהם - מורכב. בנסיבות מיוחדות אלו, ולאחר ששקלתי את מכלול השיקולים שפורטו לעיל, מצאתי לנכון, במידת האיזון הנדרשת, לגזור על נאשם 3 את העונשים הבאים:

א. 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, בכפוף לקבלת חוות דעת חיובית מאת הממונה על עבודות השירות.

ב. 18 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור תוך 3 שנים מהיום עבירה של התעללות לפי סעיף 368 לחוק.

ג. 5 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור תוך שנתיים מהיום עבירה של הזנחת מושגחים או שימוש פסול באמצעי כפיה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

ד. קנס בסך 15,000 ₪, או 3 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום

11.11.13.

חוות דעת הממונה תוגש לבית המשפט תוך 30 יום מהיום.

פרטי הנאשם ובא-כוחו, לצורך זימונו לראיון אצל הממונה, יימסרו למזכירות בית המשפט על ידי ב"כ הנאשם עוד היום.

ככל שיוגש ערעור על גזר הדין יעוכב ביצוע עבודות השירות עד מתן החלטה בערעור. ככל שלא יוגש ערעור, אני קובע דיון לאחר קבלת חוות דעת הממונה,

ליום 30.10.13, שעה 08:45.

העתק גזר הדין בעניינו של נאשם 3 יישלח לממונה על עבודות השירות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 06-2184 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

נאשמת 4

44. נאשמת 4 הורשעה בעבירות התעללות (בשמונה אישומים שונים), בעבירה של הזנחת מושגחים (אישום אחד) ובעבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה.

א. התכנון שקדם לביצוע העבירה :

מעשיה של נאשמת 4 בוצעו תוך תכנון מוקדם, כחלק מתוכנית טיפולית שיושמה על ידה ביחס לכל חוסה וחוסה, כאשר את הביטוי המובהק ביותר לתוכנית טיפולית נוראה זו ניתן היה לראות לדוגמה בפלקט מדיניות הענישה הצבעוני שנכתב על ידה ונתלה בגאון לעיני כל במחלקה, בו פורטו שיטות הטיפול האכזריות במסגרת מדיניות הענישה שיש לנקוט כלפי החוסה י"ו. אין מדובר בהעלמת עין, בחוסר שליטה רגעי או במעבר בשתיקה על הוראות מתעללות, אלא ביישומן בצורה מפורשת ומדוקדקת; יום אחר יום, שעה אחר שעה, בכל משמרת ומשמרת, שעה שבכל אותה עת סובלים החוסים סבל רב מאותה "מדיניות" עיוועים שננקטה על ידה.

ב. חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה :

הנאשמת הייתה בעת המדוברת האחיות האחראיות על המחלקה, ומשכך, עמדה בראש ההיררכיה הסיעודית במחלקה, ובגדר מערכת זו הייתה למעשה שנייה אך למנהל המחלקה, נאשם 3. חלקה של הנאשמת בביצוע העבירות היה בולט: במקרים רבים וביחס לחלק ניכר מהפעולות, היא זו שהורתה לאנשי הצוות לפעול בהתאם; בין על דעת עצמה ובין כהמשך לפעולות שהיו נהוגות עוד קודם לכן במחלקה. אין ספק, כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

מדובר בדמות המרכזית בתיק זה, שדאגה ליישומן בפועל של שיטות הטיפול המפורטות בגדר הכרעת הדין, תוך מגע יום-יומי ובלתי אמצעי עם החוסים במחלקה.

אף שבחלק המכריע של המקרים יושמו ההוראות על ידי הצוות הסיעודי הזוטר, לרבות אנשי כוח העזר, ולא במישרין על ידי הנאשמת, אין בכך, לטעמי, כדי לגרוע מאחריותה למעשים, אף שחלקה האקטיבי בהם היה כאמור קטן. אדרבה, שעה שהורתה לצוות לפעול כך, ואלה ראו בה את הגורם ההיררכי המרכזי במחלקה, לצערנו - אף מעבר למנהל המחלקה עצמו (נאשם 3), ולכן סרו למרותה באופן מוחלט, או אז, ניתן לומר שלא הפעילו כל שיקול דעת עצמאי בנדון, ומתוך חשש כבד לתגובתה אף החרישו ופעלו בהתאם.

ג. הנזק שצפוי היה להיגרם ושנגרם מביצוע העבירה :

בדומה לאשר ציינתי בעניינם של נאשמים 1 ו-3, קשה לאמוד את הנזקים שנהיר לכל שנגרמו עקב ההתעללות המתמשכת בחוסים. עם זאת, ברי כי למסכת ההתעללות המתמשכת הייתה השפעה על מצבם של החוסים השונים, איש איש על פי חלקו ועל פי נסיבותיו.

ד. הסיבות שהביאו את הנאשמת לבצע את העבירה :

גם לגבי נאשמת 4, מקובל עלי כי הסיבה שהביאה אותה לבצע את העבירות הייתה, בעיקר, תפיסתה הבלתי מתפשרת כי רק שיטה טיפולית-התנהגותית נוקשה היא שתגרום לשיפור או לייצוב מצבם של החוסים, ואין מדובר בהתעללות לשמה. כמצוין לעיל בעניינם של נאשמים 1 ו-3, לנסיבה זו ייזקף משקל מהותי בקביעת המתחם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

ובגזירת העונש, שכן כאמור, שונים הם פני הדברים עת מעשי ההתעללות מבוצעים לשם פגיעה והסבת כאב וסבל לחוסה או למושגח, ממעשים המבוצעים מתוך סברה כנה (אף אם שגויה) כי הם יפעלו לטובת המושגח.

- פסקאות ה', ו', ו-ז (יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה; מצוקתו הנפשית; והקרבה לסייג לאחריות פלילית) – לא נטענו והן כלל אינן רלבנטיות למקרה דנן, מעבר לאשר נקבע בהכרעת הדין.

ח. האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו: כאמור, הנאשמת אימצה, חיזקה והדגישה שיטות טיפול מתעללות ואכזריות בחוסי מחלקת ההמשך. נקיטה בשיטות אלו הובילה לגרימת כאב וסבל רב לחוסים, הן במישור הגופני, וסביר להניח (בהסתייגות שצוינה לעיל, בשל היותם אוטיסטים ומפגרים) שאף במישור הנפשי. המעשים שהתרחשו בפועל, ושבוצעו על פי או ברוח הוראות "הטיפול", היו חמורים וקשים, כללו יסוד לא מבוטל של אכזריות והתעללות, ונמשכו פרק זמן ממושך.

ט. הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה: אף קיומה של נסיבה זו לא הובא בפניי, בהקשר דנן, והיא אינה רלבנטית מעבר למעשים שפורטו בהכרעת הדין.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

מתחם העונש ההולם

45. בהתייחס לכל האמור, ובדגש על הסיבות שהביאו את נאשמת 4 לבצע את העבירות (ראו נסיבה ד' לעיל), מתחם העונש ההולם בעניינה של נאשמת זו, לגבי כל אחד מהאישומים בעבירת ההתעללות (שמונה במספר), נע בין 9 ל-15 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

באת-כוח המאשימה לא ביקשה לקבוע מתחם שונה ביחד לאישום 11, הכולל גם עבירה של שימוש פסול באמצעי כפייה. בנסיבות העניין, ומאחר שמדובר בחלק אינהרנטי ממסכת ההתעללות, אף שבגינו הורשעה הנאשמת בשתי עבירות, סבורני כי המתחם הכללי שקבעתי לכל אחד מאירועי ההתעללות מתאים גם לאירוע פרטני זה.

באשר לעבירת הזנחת מושגחים, מקובלת עלי עמדת באת-כוח המאשימה, לפיה יש לקבוע מתחם זהה למתחם שקבעתי בעניינם של נאשמים 1 ו-3, קרי: בין עונש של של"צ לבין עונש של 9 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

חריגה ממתחם העונש ההולם

46. בדומה לנאמר ביחס לנאשמים 1 ו-3, ומהטעמים שפורטו לעיל, לא מצאתי מקום לחרוג בעניינה של נאשמת 4 ממתחם העונש ההולם, בין לקולא ובין לחומרא.

קביעת העונש בתוך המתחם

47. קביעת העונש הסופי שיוטל על הנאשמת תיעשה בהתחשב במספר נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, נסיבות נוספות אם קיימות, ושיקולי הרתעה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

נבחן תחילה בענייננו את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה הרלבנטיות, כמפורט בסעיף 40יא לחוק:

א. הפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו:

הנאשמת הינה אחות במקצועה, אישה צעירה ואם לשלושה ילדים רכים, שחלקם נולדו במהלך המשפט. על פי הראיות שהוצגו מטעמה לעונש, בהיותה המפרנסת העיקרית במשפחתה, והמטפלת העיקרית בילדיה. מטבע הדברים, פגיעתו של עונש מאסר ממושך בה ובמשפחתה תהיה קשה ומורכבת.

ב. נטילת אחריות של הנאשם על מעשיו וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב: בדבריה לפניי ניכר היה כי הנאשמת נטלה אחריות על מעשיה והפנימה את חומרתם. בנסיבות אלו אף שוכנעתי, כי הסיכוי שהיא תשוב ותבצע בעתיד את המעשים הללו אינו גבוה. זאת ועוד, אין לשכוח כי הנאשמת לא הכחישה את מרבית המעשים המיוחסים לה, אלא טענה כאמור כי הם בוצעו מתוך תפיסה טיפולית מסויימת בה האמינה.

ג. מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה: נסיבה זו לא נטענה והיא איננה רלבנטית לענייננו.

ד. נסיבות חיים קשות של הנאשם שהייתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה: נסיבה זו לא הועלתה ואינה רלבנטית בהקשר דנן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

ה. עברו הפלילי של הנאשם או העדרו:

הנאשמת נעדרת עבר פלילי, ויש לשקול נסיבה זו לקולא בגזירת עונשה.

ו. נסיבות נוספות, הן אלו הקשורות ושאינן קשורות לביצוע העבירות:

נאשמת 4, כמו נאשם 3, בחרה מרצונה להקדיש את חיי היום יום שלה לעבודה במחלקה כה קשה כמו מחלקת ההמשך, בגדרה פוטנציאל הסיכון, האלימות והמתח גבוהים לאין שיעור מכל מחלקה אחרת בבית החולים, שעה שסבלה, כאמור, ממחסור מתמיד בכוח אדם.

שיקולי הרתעה

48. במהלך גזירת העונש רשאי בית המשפט להתחשב בשיקולי הרתעה בתוך מתחם העונש שנקבע, ולא לחרוג הימנו. בין שיקולי ההרתעה – אישית של הנאשם, או הרתעת הרבים. בענייננו – שני אלה נלקחו בחשבון בענייננו בקביעת העונש בתוך המתחם.

העונש הקונקרטי וריבוי עבירות ואירועים

49. בסיומו של ההליך, ומהסיבות שפורטו בהרחבה בעניינם של שני הנאשמים האחרים, ובעיקר בענייניו של נאשם 3, הדומה יותר לעניינה של נאשמת 4, יש לדעתי גם במקרה זה לגזור עונש כולל לכל האירועים, במסגרת המתחמים שהוצגו לעיל, תוך התחשבות במכלול הנסיבות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

בהתחשב אפוא באמור לעיל, תוך שימת דגש מחד גיסא על חומרת המעשים אותם ביצעה הנאשמת, כמו גם על חלקה הגדול והמרכזי בפרשה, עת היוותה הרוח החיה במחלקה ויישמה הלכה למעשה את שיטות הטיפול בחוסים; ומאידך גיסא, את הסיבות שהביאו אותה לבצע את העבירות ונסיבותיה האישיות המורכבות, לרבות היותה אם לילדים רכים והמטפלת העיקרית בהם, ובמידת האיזון הנדרשת בין כלל האינטרסים המנוגדים, מזה ומזה, באתי לכלל מסקנה כי יש לגזור על נאשמת 4 את העונשים הבאים:

- א. 9 חודשי מאסר לריצוי בפועל.
- ב. 18 חודשי מאסר על תנאי, שלא תעבור תוך 3 שנים מהיום עבירה של התעללות לפי סעיף 368ג לחוק.
- ג. 5 חודשי מאסר על תנאי, שלא תעבור תוך שנתיים מהיום עבירה של הזנחת מושגחים או שימוש פסול באמצעי כפיה.
- ד. קנס בסך 15,000 ₪, או שלושה חודשי מאסר תמורתם. הקנס ישולם עד ליום 1.11.13.

ניתן בזאת עיכוב ביצוע למשך 45 יום מהיום לצורך שקילת הגשת ערעור.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 2184-06 מדינת ישראל נ' מרגולין ואח'

ככל שיוגש ערעור על גזר הדין יידחה ביצוע עונש המאסר בפועל עד מתן החלטה בערעור.

ככל שלא יוגש ערעור על גזר הדין, תתייצב הנאשמת לריצוי עונש המאסר בפועל בבית המעצר "ניצן" ברמלה במועד שנקבע לעיל (בתום 45 יום מהיום), עד השעה 10:00.

הודעה לכל אחד מן הנאשמים זכותו לערער לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ו תשרי תשע"ד (30.9.13), במעמד הצדדים.

צבי סגל, שופט בכיר